

แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี
ตามหลักธรรม ๑๐ ประการ

โดย

นาวาอากาศเอกครรชิต วานิชย์
รองเลขานุการกองทัพอากาศ
กองทัพอากาศ

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙-๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง   แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม ๑๐ ประการ
 ลักษณะวิชา   สังคมจิตวิทยา
 ผู้วิจัย   นาวาอากาศเอกครรชิต วานิชย์   หลักสูตร วปอ.   รุ่นที่ ๕๙

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และน้อมนำหลักธรรม ๑๐ ประการ ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ และ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติ รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและ อุปสรรคของการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติ รวมทั้งแสวงหาแนวทางปลูกฝังเพิ่ม ประสิทธิภาพของข้าราชการในการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนอย่าง ยั่งยืน ถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยเลือกใช้วิธีวิจัย แบบการวิจัยเอกสารควบคู่กับการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มย่อย คือ ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ที่ ๕๙ โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และได้จากการค้นคว้าเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ หนังสือ เว็บไซต์ และออกแบบการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อเป็น ตัวชีวิตถึงการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการอยู่ใน ระดับมาก มีการถือนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ทุกคนจะมีระดับการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางตัวแปร ที่ข้าราชการนำไปปฏิบัติ เช่น การยินยอมผ่อนปรนให้ผู้มีอำนาจหรือผู้มีบุญคุณเป็นพิเศษ การหา ประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เมื่อมีโอกาส การโกหกปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อความอยู่รอดของตนเอง จึง ควรให้ความสำคัญในการจัดการอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และให้มีการกำกับ ติดตามดูแลกิจการงานของทางราชการที่ดีที่ยึดปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการ จะทำให้การ ปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส และตระหนักถึงการปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้นำหลักธรรม ๑๐ ประการมาใช้ในองค์กรอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยในการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติในองค์กรข้าราชการพบว่าปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ๓ อย่างตามลำดับดังนี้ คือ ๑) ปัจจัยด้านความรู้ ความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ๒) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ๓) ปัจจัยการมอบหมายงาน เพราะเมื่อพิจารณาตามผลการวิจัย หน่วยงานต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลทั้งด้านความรู้ ความสามารถมีทักษะ และสมรรถนะสูงในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการประชาชน ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและควรนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการและนำไปประยุกต์ใช้ หรือกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์ในการสรรหาหรือ คัดเลือกกำลังพล/บุคลากรเพื่อพัฒนาและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของตนอย่าง ต่อเนื่อง สม่าเสมอ ข้าราชการทุกสังกัดหน่วยงาน ควรนำไปเป็นแนวทางการพัฒนา จริยธรรมในการ บริหารงานบุคคลของส่วนหนึ่งของการอบรม

คำนำ

ด้วย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และน้อมนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติตนและการทำงานของ ข้าราชการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยแนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม ๑๐ ประการเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรและการทำงานของข้าราชการไทยต่อไป

นาวาอากาศเอก

(ครรชิต วานิชย์)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๘
ขอบเขตของการวิจัย	๘
กรอบความคิดของการวิจัย	๘
วิธีการดำเนินการวิจัย	๘
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
คำจำกัดความ	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ (Perception)	๑๑
แนวคิดและทฤษฎีการเป็นข้าราชการที่ดี	๑๖
หลักธรรม ๑๐ ประการ	๑๗
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๙
บทที่ ๓ แนวทางในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม	
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่ดี	๒๔
ทบทวนพระบรมราโชวาทฯ ที่มา และโอกาสที่ได้รับ	๒๙
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์	๓๕
ผลการวิเคราะห์การรับรู้ต่อหลักธรรม ๑๐ ประการของข้าราชการ	๓๗
สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ต่อหลักธรรม ๑๐ ประการ ของข้าราชการ	๔๗

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕	
สรุป	
สรุปผลการวิจัย	๔๙
ข้อเสนอแนะ	๕๐
บรรณานุกรม	๕๒
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	๕๔
ภาคผนวก ข แบบในการตอบแบบสัมภาษณ์และรายชื่อข้าราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสัมภาษณ์และคำถาม	๖๐
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔-๑	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๕
๔-๒	การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙	๓๘
๔-๓	ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องข้อเสนอแนะ แนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙	๔๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๑-๑	กรอบแนวคิดสภาพปัญหาหลักในการพัฒนาระบบบริหารหน่วยงาน ข้าราชการ/องค์กร	๓
๑-๒	รวมหลักกรรม ๑๐ ประการ ตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระ พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	๖
๑-๓	กรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ในการวิจัย	๗
๒-๑	กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ Perception Theory	๑๕

บทที่ ๑

บทนำ

“การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนทุกคน ข้าราชการทุกฝ่ายทุกระดับ จึงต้องระมัดระวังการปฏิบัติทุกอย่างให้สมควรและถูกต้องด้วยหลักวิชา เหตุผล ความชอบธรรม ข้อสำคัญ เมื่อจะทำการใด ต้องคิดให้ดี โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ให้รอบคอบและรอบด้าน เพื่อให้งานที่ทำเกิดผลดี ที่เป็นประโยชน์แท้แต่อย่างเดียว”

(พระบรมราโชวาทของพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๙)

ข้าราชการหมายถึง ผู้ทำกรงานต่าง(แทน)พระราชา ในนามพระราชา ในเอกสารวิจัยฉบับนี้หมายถึงข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือนทุกส่วน

เมื่อพระราชาทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขประชาชน และเมื่อข้าราชการ คือผู้ทำกรงานแทนพระองค์ จึงมีความหมายเป็นว่า "เป็นผู้ทำกรงานต่าง(แทน)พระราชา ในนามพระราชา เพื่อไพร่ฟ้าประชาชน"

ท่านที่เป็นข้าราชการพึง "สังวรณ" ว่า การมีสติระลึกรู้สิ่งที่ปรากฏตามความเป็นจริง เป็นปกติ นึกถึงคำปฏิญาณตนทั้งตอนเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร และทั้งก่อนการเข้ารับปฏิบัติหน้าที่ ท่านจงรู้ว่าท่านมีหน้าที่อะไร จรรยาบรรณในวิชาชีพท่านมีว่าอย่างไร หน้าที่ของท่านมีความสำคัญอย่างไร ท่านควรวางตัวอย่างไร และท่านทำเพื่อใคร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อถื่อวางใจของประชาชน จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการ และการจะปฏิบัติภารกิจอันยิ่งใหญ่ได้สำเร็จนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือความมีคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการนั่นเอง นอกจากนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ประชาชนคาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูง อันเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชน

สภาพปัญหาหลักในการพัฒนาระบบบริหารหน่วยงาน องค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่ยั่งยืนไม่ใช่ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถของข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ หากแต่มีสาเหตุหลักมาจากความพร่องด้านศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทั้งระดับผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาเอง รวมทั้งการไม่ยอมรับและปรับแก้ไขข้อบกพร่องของข้าราชการด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งหากเป็นปัญหาด้านความรู้ความสามารถนั้นมันน้อย

และสามารถปรับแก้ได้ไม่ยากนัก แต่ในสังคมไทยปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าข้าราชการบางส่วนมีปัญหาด้านทัศนคติ ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความมิชอบและขาดความเที่ยงธรรม ดังนั้นจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาข้าราชการให้มีจิตสำนึก ทัศนคติ และพฤติกรรมในการทำงานที่ยึดมั่นในประโยชน์ของประชาชน และความถูกต้องเป็นธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จทันการ เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชน

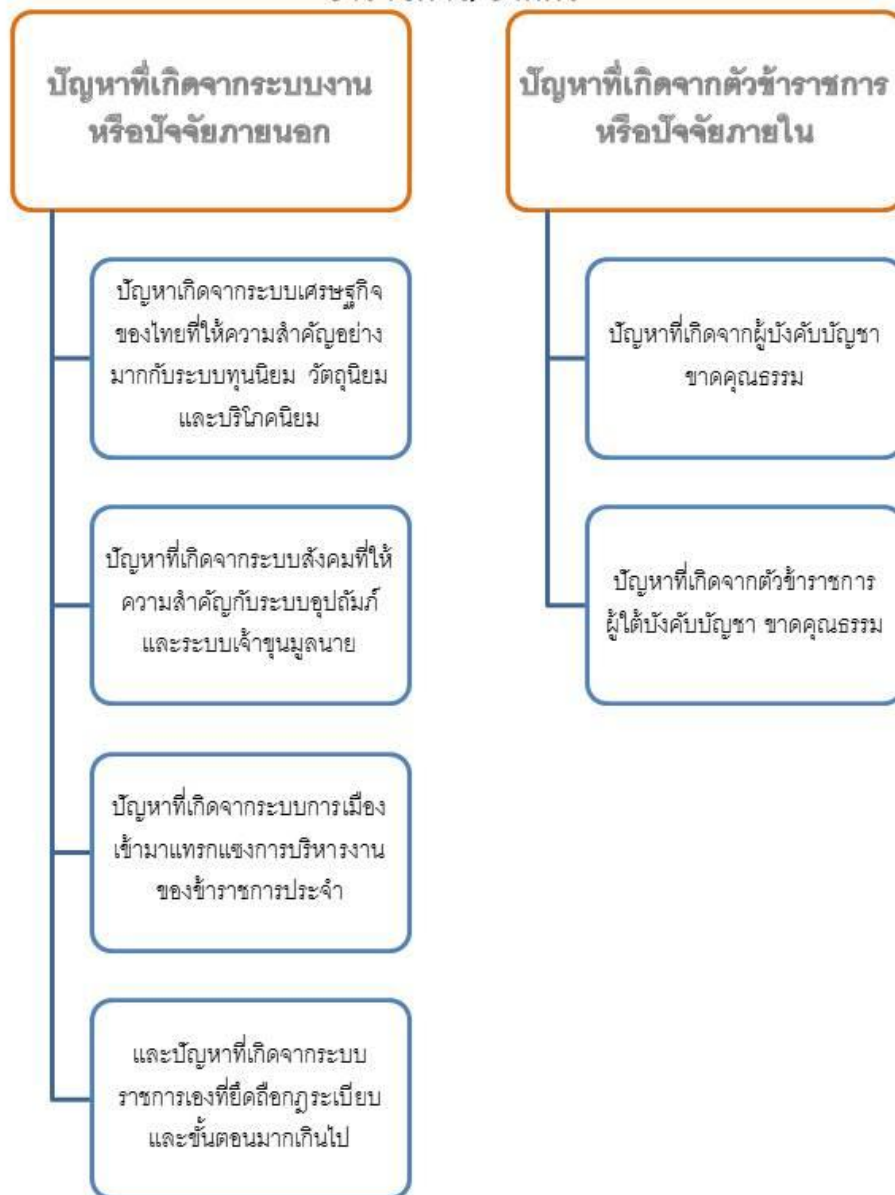
ปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการเกิดจากระบบหรือปัจจัยภายนอก และปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการหรือปัจจัยภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากข้าราชการขาดจริยธรรม หรือไม่ยึดมั่นจริยธรรมของข้าราชการอย่างมั่นคง

ปัญหาที่เกิดจากระบบ เช่น ปัญหาเกิดจากระบบเศรษฐกิจของไทยที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับระบบทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมอย่างมาก ปัญหาที่เกิดจากระบบสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบอุปถัมภ์และระบบเจ้าขุนมูลนาย ปัญหาที่เกิดจากระบบการเมืองเข้ามาแทรกแซงการบริหารงานของข้าราชการประจำและปัญหาที่เกิดจากระบบราชการเองที่ยึดถือกฎระเบียบและขั้นตอนมากเกินไป ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างปัญหาแก่ทางราชการประชาชน และประเทศชาติ

ปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการหรือปัจจัยภายใน อาจแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากผู้บังคับบัญชา และปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการผู้ใต้บังคับบัญชา ปัญหาที่เกิดจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำหน่วยงานมีความสำคัญต่อการควบคุมดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา หากผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ควบคุมดูแลการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเข้มงวด ไม่ปล่อยปละละเลย หน่วยงานนั้นย่อมสร้างปัญหาให้กับประชาชนน้อย เห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “หัวไม่กระดิก หางไม่ส่าย” เท่าที่ผ่านมาผู้บังคับบัญชาบางส่วนมีจิตใจและพฤติกรรมของความเป็นเจ้าขุนมูลนาย (bureaucratic habits) ทำให้ประชาชนไม่อยากเข้าใกล้เพื่อปรึกษาหารือหรือติดต่อกับงานด้วยหรืออาจติดต่อกับงานด้วยแต่ขาดความไว้วางใจ ไม่สนิทใจ และไม่สบายใจ ผลการปฏิบัติงานที่ออกมาจึงไม่อาจประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และ ปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการเอง เช่น ข้าราชการปฏิบัติราชการหรืองดเว้นการปฏิบัติราชการที่ทำให้ประชาชนเสียหายหรือเดือดร้อน ปฏิบัติราชการขาดประสิทธิภาพและไม่คุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ยึดถือขั้นตอนมากเกินไปจนความจำเป็นทำให้ล่าช้า ไม่อำนวยความสะดวกและไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ขาดการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ขาดความริเริ่ม ไม่กล้าตัดสินใจ รวมทั้งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

ภาพที่ ๑-๑ กรอบแนวคิดสภาพปัญหาหลักในการพัฒนาระบบบริหารหน่วยงานข้าราชการ/องค์กร

กรอบแนวคิดสภาพปัญหาหลักในการพัฒนาระบบบริหารหน่วยงาน
ข้าราชการ/องค์กร

นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม คือ ธรรมะ ๑๐ ประการสำหรับพระมหากษัตริย์เสมอมา พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ทรงปฏิบัติและพระราชจริยวัตรมากมายที่ทรงประกอบนั้นยังประโยชน์ มหาศาลและเป็นที่ตระหนักในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นว่าทรงอุทิศพระองค์เพื่อประเทศชาติ และพสกนิกร

เวลานี้คนไทยจำนวนไม่น้อยกำลังใช้ชีวิตตามอย่างโลกตะวันตก โดยหลงลืมความเป็น ตะวันออกไปจนแทบหมดสิ้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นแบบอย่างที่ดี ในทุกด้านโดยเฉพาะทรงมีความเป็นไทยอย่างที่สุด จะเห็นได้จากพระราชจริยวัตรของพระองค์ทั้ง เรียบง่าย พอดี และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน นี่คือลักษณะของคนตะวันออกที่หาได้ยากแล้วในปัจจุบัน ถึงเวลาที่คนไทยจะต้องหันมาตามรอยพระยุคลบาทโดยยึดหลักธรรมทั้งหลายที่ทรงแสดงให้เห็นมาใช้ เป็นหลักปฏิบัติ หรือเป็นหลักทำ ทั้งนี้เพื่อความดีงามอันจะบังเกิดขึ้นในชีวิตที่เหลืออยู่นี้

การเป็นข้าราชการที่ดี และคนดีนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ ประมวลไว้ในหนังสือ “หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท ๑๐ ประการ” ดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ ทำงานอย่างผู้รู้จริง และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเน้นในเรื่อง “ความรู้” หรือความ เป็นผู้รู้จริง ก่อนที่จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนในทุกเรื่อง ทรงศึกษาหาความรู้เป็น อันดับแรก โดยจะทรงค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ศึกษาอย่างละเอียดในแต่ละเรื่อง เมื่อพร้อมแล้วจึงลง มือทำ ทุกคนจึงควรเป็นผู้รู้จริงในการทำงานเพื่อให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ และบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย

ข้อที่ ๒ มีความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง

ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปี ที่ทรงงาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงถือเรื่องความถูกต้องยิ่งกว่าสิ่งใด นอกจากนั้นยังทรงทนเผชิญปัญหานานัปการโดยรับสั่งว่า ตามปกติโครงสร้างทั่ว ๆ ไปของสังคมจะเป็นรูปพีระมิด มีพระเจ้าแผ่นดินเปรียบเหมือนอยู่บนยอด พีระมิด แต่โครงสร้างของสังคมไทยเป็นพีระมิดหัวกลับ คือพระเจ้าแผ่นดินแทนที่จะอยู่บนยอดกลับ ต้องมารองรับทุกอย่างที่ก้นกรวยแทน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จึงกล่าวไว้ในหนังสือว่า “เพราะฉะนั้น เรื่องความอดทนนั้น ขอให้มองพระเจ้าอยู่หัวไว้แล้วพยายามทำตามให้ได้”

ข้อที่ ๓ ความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด

พระบรมฉายาลักษณ์ที่ประชาชนชาวไทยพบเห็นจนชินตาก็คือพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในฉลองพระองค์สูทแบบเรียบง่าย สะพายกล้องที่พระศอ ในพระหัตถ์ เต็มไปด้วยเอกสาร น้อมพระวรกายไปหาประชาชนเพื่อทรงสอบถามทุกข์สุขและปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมักจะทรงประทับบนพื้นเดียวกันกับประชาชนเสมอ ข้าราชการจึงสมควรปฏิบัติตนในข้อ นี้ให้ได้

ข้อที่ ๔ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปีที่ทรงงาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยไม่ทรงคำนึงถึงพระวรกายเลยแม้แต่น้อย ดร.สุเมธ ตันติเวช กุล เล่าไว้ในหนังสือว่า “เคยเข้าไปขอพระราชทานพร บอกวันนี้วันเกิดพระพุทธเจ้าค่ะ ขอ พระราชทานพรพระราชทานว่าอย่างไร ขอให้มีร่างกายที่แข็งแรงเพื่อสามารถทำประโยชน์ให้กับคนอื่น

เขาได้ ขอให้มีความสุขจากการทำงาน และขอให้ได้รับความสุขจากผลสำเร็จของงานนั้น” เห็นได้ว่า ทุกสิ่งในพระราชดำริ และที่ทรงปฏิบัติเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมทั้งสิ้น

ข้อที่ ๕ รับฟังความเห็นของผู้อื่น และเคารพความคิดที่แตกต่าง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาปี 2546 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสเตือนทุกฝ่ายให้ “นั่งปรึกษาหารือกัน ฟังเขาแสดงเหตุผลแสดงผลออกมา แล้วเราแสดงเหตุผลแสดงผลออกไป แล้วดูซิเหตุผลอันไหนจะยอมรับได้ถูกต้องมากกว่า และเมื่อตกลงกันแล้วก็เลิกเถียงกันต่อลงมือปฏิบัติเลย” โดยเฉพาะเมื่อจะทำอะไรให้หนักถึง “บ้าน” ซึ่งก็คือ “บ้านเมือง” หรือ “แผ่นดินไทย” ให้มากที่สุด

ข้อที่ ๖ มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมุ่งมั่นในเรื่องที่ทรงปฏิบัติมาก ทรงงานทุกวันไม่มีวันเสาร์ วันอาทิตย์ ไม่มีกลางวัน กลางคืน และทรงเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านดนตรี ด้านกีฬา ด้านเกษตร และอื่น ๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะข้าราชการจึงต้องมีจิตสำนึกในการบริการ มีความขยัน และตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อประชาชน

ข้อที่ ๗ มีความสุจริต และความกตัญญู

ทรงแสดงให้เห็นประจักษ์ในเรื่องของความกตัญญูต่อพระราชมารดา ต่อแผ่นดิน และต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะส่วนรวม ทรงเตือนให้ยึดสิ่งนี้ไว้เพราะเป็นเรื่องที่จำเป็นมีความสำคัญ และมีคุณค่ายิ่ง

ข้อที่ ๘ ฟังตนเอง ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง

ฟังตนเอง หรือเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางแผนเส้นทางชีวิตของตนเองให้เรียบง่าย ธรรมดา และเดินสายกลาง เป็นทฤษฎีสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า “เศรษฐกิจพอเพียงนี้พระเจ้าอยู่หัวบอกว่าเป็นคำที่สำคัญที่สุดในเรื่องราวที่อธิบายมานี้คือคำว่า “พอ” ทุกคนต้องกำหนดเส้นความพอให้กับตนเองให้ได้ และยึดเส้นนั้นไว้เป็นมาตรฐานของตนเอง”

ข้อที่ ๙ รักประชาชน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงรักประชาชน และทำงานเพื่อประชาชน ครั้งหนึ่งมีรับสั่งกับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลว่า ทรง “ทำราชการ” ดังนั้น คนที่ “รับราชการ” ซึ่งถือว่า รับงานของราชามาทำต่อ สิ่งแรกที่ต้องทำ คือต้องรักประชาชน และทำงานเพื่อประชาชน เฉกเช่นเดียวกับพระองค์

ข้อที่ ๑๐ การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า “รู้ไหมบ้านเมืองอยู่รอดมาได้ ทุกวันนี้เพราะอะไร เพราะคนไทยเรายัง “ให้” กันอยู่” ทั้งนี้ เพราะคนในครอบครัวยังรักและดูแลกัน คนในชุมชนยังเอื้อเฟื้อกัน ข้าราชการยังให้บริการแก่ประชาชนและทุกคนยังรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งยากจะหาได้ที่ไหนในโลกนี้

ภาพที่ ๑-๒ รวมหลักธรรม ๑๐ ประการ ตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

หลักธรรม ๑๐ ประการตามรอยพระยุคลบาท

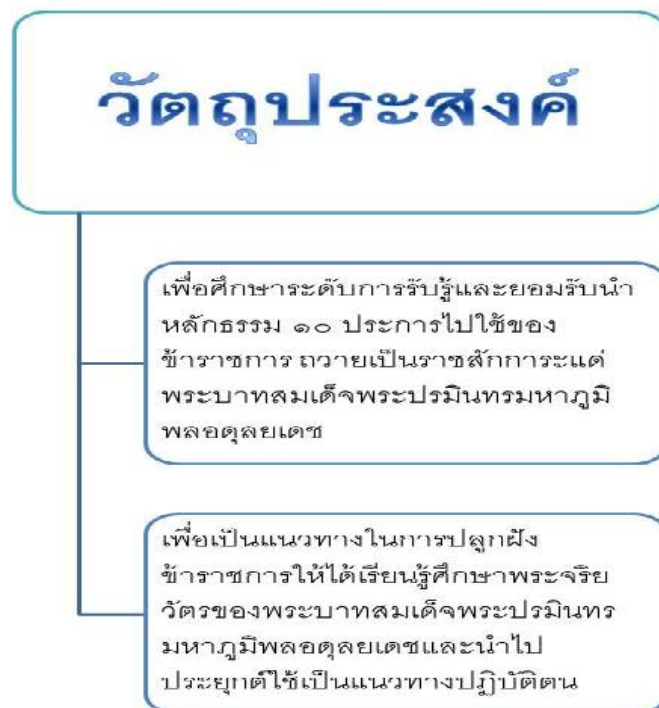

การเรียนรู้ตามพระบรมราโชวาทและตามรอยพระยุคลบาทโดยยึดถือในหลักธรรม ๑๐ ประการ โดยน้อมนำมาใช้จัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี นำไปสู่การพัฒนาและกระตุ้นเตือนด้านคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการให้ได้ นำหลักธรรมดังกล่าวนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและในชีวิตส่วนตัวได้อย่างเที่ยงธรรม ต่อเนื่องและยั่งยืนสืบไป

การทำงานราชการเป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน เป็นงานที่มีผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อสังคมมากกว่าจะมีผลต่อตนเองและพวกพ้อง งานราชการจึงแตกต่างจากงานเอกชนและงานบริษัท เป็นการลงทุนลงแรงที่ไม่มีกำไรโดยตรงแก่ผู้ทำและหน่วยงาน แต่จะมีผลดีต่อส่วนรวม และส่วนใหญ่จะเป็นผลระยะยาว ซึ่งเมื่อส่วนรวมและสังคมได้ผลลัพธ์ที่ดีย่อมส่งผลให้ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดประโยชน์สุขไปด้วย ตรงกับปรัชญาการดำรงชีวิตของมวลมนุษยชาติว่า “ถ้าคนอื่นไม่มีความสุข เราจะสุขได้อย่างไร”

ดังนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” ในทุกชาติทุกสังคมจึงถูกคาดหวังจากประชาชนในชาติว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงในการทำงาน ซึ่งหมายถึงเป็นคนดีและคนเก่งไปพร้อมกัน

ภาพที่ ๑-๓ กรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และยอมรับนำหลักการ ๑๐ ประการไปใช้ของข้าราชการถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
๒. เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังข้าราชการให้ได้เรียนรู้ศึกษาพระจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตน ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและชีวิตประจำวันตามแบบอย่าง que พระองค์ท่านได้สั่งสอนไว้ และเป็นกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ดีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดขอบเขตในการวิจัย ๒ ด้าน ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาการรับรู้และนำไปใช้ต่อหลักการ ๑๐ ประการของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

กรอบความคิดของการวิจัย

ทั้งหมดที่ศึกษามานี้ ขอนำเสนอเพื่อเป็นกรอบแนวคิดคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เรื่อง

๑. มุมมองต่อระบบข้าราชการไทยเชิงระบบ
๒. มุมมองต่อระบบข้าราชการไทยเชิงค่านิยม และวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. เลือกใช้วิธีวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร ควบคู่กับการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ การทำเอกสารวิจัยฉบับนี้จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย คือ ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล
๒. ค้นคว้าเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ จากเอกสารวิจัย หนังสือ เว็บไซต์
๓. ออกแบบการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อเป็นตัวชี้วัดถึงการนำหลักการ ๑๐ ประการไปใช้ในชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงระดับการรับรู้และนำหลักการ ๑๐ ประการไปใช้ ของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน
๒. ผลจากการวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี

๓. นำไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ หรือประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาข้าราชการให้ดีขึ้น โดยครอบคลุมทั้งผลในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งผลทางตรงและทางอ้อม

คำจำกัดความ

	เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยดังนี้
ข้าราชการ	หมายถึง ผู้ทำงานต่าง(แทน)พระราชกรณียกิจ ในนามพระราชกรณียกิจ ในเอกสารวิจัยฉบับนี้ หมายถึงข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือนทุกส่วน
จริยธรรม	หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลในการบริหารงานที่แสดงออกถึงความดีงาม ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต บริสุทธ์ใจ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตา และมีความสำนึกในอำนาจหน้าที่ที่ความรับผิดชอบเป็นธรรมต่อการบริหารงาน
คุณธรรม ๑๐ ประการ	หมายถึง ทศพิธราชธรรม หรือ ราชธรรม๑๐ คือจริยวัตร ๑๐ ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมืองให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดี ซึ่งความจริงแล้วไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในทุกองค์กรก็พึงใช้หลักธรรมเหล่านี้

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

จากการศึกษาความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ได้มีรายงานและเอกสารจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้ กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมหมายถึง สิ่งที่คุณคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มุ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีที่แท้จริงของสังคม อันได้แก่การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา คุณธรรมนั้นก็เป็นค่านิยมเช่นกัน (กรมวิชาการ, ๒๕๓๙ : ๑๕)

คุณธรรม (Moral / Virtue)

คุณธรรม คือ คุณ + ธรรมะ คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รวมสรุปว่า คือ สภาพคุณงาม ความดี

คุณธรรม (Virtue) แนวความคิดที่ดีเป็นตัวบังคับให้ประพฤติดี

๑. สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ

๒. คุณธรรม คือจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติตัวอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้คน

จริยธรรม (Ethics)

จริยธรรม = จริย + ธรรมะ คือ ความประพฤติที่เป็นธรรมชาติเกิดจากคุณธรรมในตัวเอง ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมสรุปว่าเป็น ข้อควรประพฤติปฏิบัติ

จริยธรรม(Ethics) ความเป็นผู้มีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์เสียสละหรือประพฤติดีงาม

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม ตรงกับคำว่าภาษาอังกฤษว่า “ Ethic ” ซึ่งหมายถึง “System of Moral Principles, Rules of Conduct” คำว่า “Ethic” มีรากศัพท์มาจากคำว่า “Ethos” ในภาษากรีกซึ่งแปลว่าหลักความประพฤติหรือลักษณะ (Character) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ : ๒๑๗)

จริยธรรมนั้นได้มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้จำนวนมาก จึงขอยกความหมายต่างๆ ไปไว้พอสังเขปดังนี้

จริยธรรม แปลว่า สิ่งที่พึงประพฤติ จะต้องประพฤติ ส่วนศีลธรรมนั้น หมายถึง สิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤติแล้ว จริยธรรม หรือ Ethics อยู่ในรูปปรัชญา คือ สิ่งที่ต้องคิดต่องานส่วนเรื่องศีลธรรมหรือ Morality นี้ต้องทำอยู่จริงๆ ด้วยเป็นปัญหาเฉพาะหน้า (พระราชชัยภักดิ์, (ภิกษุพุทธทาส อินทปัญโญ), ๒๕๑๑ : ๓.)

พระราชวรมณี (ประยูทธ ปยุตฺโต) ได้อธิบายความหมายคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่า จริยธรรม มาจากคำว่าพรหมจรรย์ ซึ่งในพุทธศาสนาหมายถึง มรรค คือ วิธีการปฏิบัติสายกลาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ บางครั้งก็เรียกว่า “ไตรสิกขา” คือ การศึกษา ๓ ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ดังนั้น จริยธรรม หรือ พรหมจรรย์ มรรค และ ไตรสิกขา ทั้งหมดนี้เป็นทางปฏิบัติเพื่อนำมนุษย์ไปสู่จุดหมายในชีวิต (ชาเรียม วุฒิจันทร์, ๒๕๒๔ : ๙.)

วิทย์ วิศทเวทย์ กล่าวว่า ตามนัยจริยธรรมนั้นก็คือ การใช้ในความหมาย “น่าพึงประสงค์” หรือ “น่าพึงปรารถนา” นั่นเอง (วิทย์ วิศทเวทย์, ๒๕๒๘ : ๑๒)

ดังนั้น หากจะกล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า จริยธรรม ก็คือ หลักการที่มนุษย์ในสังคมยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบอาชีพหรือการทำงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์และสังคมก็ย่อมหมายความว่ามนุษย์ย่อมจะต้องมีจริยธรรมในการทำงานหรือการประกอบวิชาชีพ เพราะในการทำงานมนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคน มีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายในงานนั้นๆ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ เป็นการขยายความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง queการศึกษาโดยการค้นคว้ารวบรวมวรรณกรรม ทฤษฎี แนวคิดและสาระสำคัญจากตำรา เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพอสรุปประเด็นและสาระสำคัญเพื่อนำมาทบทวนเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ (Perception)
๒. แนวคิดและทฤษฎีการเป็นข้าราชการที่ดี
๓. หลักธรรม ๑๐ ประการ
๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ (Perception)

ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) การรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใดๆจะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้นๆ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจัยการรับรู้ ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิตคือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์

การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง ๕ ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง จากการวิจัยมีการค้นพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น ๗๕% จากการได้ยิน ๑๓% การสัมผัส ๖% กลิ่น ๓% และรส ๓% การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพล หรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า การที่มนุษย์จะรับรู้และสามารถพัฒนาจนเป็นการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ๒๕๔๕)

๑. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาสูงกว่า ย่อมรับรู้ได้ดีกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำกว่า
๒. การสังเกตและพิจารณา ขึ้นอยู่กับความชำนาญ และความสนใจต่อสิ่งเร้า
๓. คุณภาพของจิตในขณะนั้น ถ้ามีความเหนื่อยอ่อน เครียด หรืออารมณ์ขุ่นมัว อาจทำให้แปลความหมายของสิ่งเร้าที่สัมผัสได้ไม่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม หากสภาพจิตใจโปร่งใส ปลอดโปร่ง ก็จะทำให้การรับรู้และการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี และเป็นระบบ

การจัดระบบการรับรู้

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้

๑. หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๒. หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๓. หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual constancy) ความคงที่ในการรับรู้มี ๓ ประการ ได้แก่

๑. การคงที่ของขนาด
๒. การคงที่ของรูปแบบ รูปทรง
๓. การคงที่ของสีและแสงสว่าง

การรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง ๕ ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่าทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้องจะต้องรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายทางผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น

หลักการรับรู้สำหรับการศึกษา

๑. การรับรู้จะพัฒนาตามวัยและความสามารถที่จะรับรู้สิ่งภายนอกอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒. การรับรู้โดยการเห็นจะก่อให้เกิดความเข้าใจดีกว่า การได้ยินและประสาทสัมผัสอื่นๆ ดังนั้นการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสได้มากจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓. ลักษณะและวิธีการรับรู้ของแต่ละคน จะแตกต่างกันตามพื้นฐานของบุคลิกภาพและจะแสดงออกตามที่ได้รับรู้และทรงตระหนักรู้ของเขา

๔. การเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อมจะเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน

<http://aecth.blogspot.com/2013/06/perception-theory.html>

ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่ จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้น เป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้อง พิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน องค์ประกอบของการรับรู้ องค์ประกอบสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการรับรู้อยู่ด้วยกันหลายอย่างเพราะการรับรู้พื้นฐาน ที่สำคัญต่อการเข้าใจพฤติกรรมบุคคล สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑. สมอและระบบประสาท ระบบประสาทของคนประกอบด้วยสมอง ไขสันหลัง และเส้นประสาท ซึ่งเป็นอวัยวะทำหน้าที่รับความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้มนุษย์มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และควบคุมเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูง

กว่าสัตว์ชนิดอื่น ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความทรงจำ และการรับรู้ ต้องอาศัยการทำของสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานสำคัญ

๒. แรงขับ แรงขับเป็นภาวะการณ์กระตุ้นหรือเร้าให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ในทางจิตวิทยาแบ่งแรงขับออกเป็น 2 อย่างคือ แรงขับพื้นฐานและแรงขับที่เกิดจากการรับรู้

๓. สิ่งเร้าและแรงจูงใจ สิ่งเร้าและแรงจูงใจเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าและแรงจูงใจ จึงทำให้เกิดการตอบสนองขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน

๔. การเสริมแรง เป็นการกระตุ้นให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมเพื่อการรับรู้ เพราะเมื่อแสดง พฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรงจึงอยากแสดงพฤติกรรมซ้ำอีก การเสริมแรงมีทั้งการเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ เช่นเดียวกับแรงจูงใจ จะเห็นได้ว่า นอกจากการให้แรงจูงใจ ต่อผู้เรียนแล้ว การรู้จักเสริมแรงพฤติกรรมการตอบสนองซึ่งเป็นที่พึงปรารถนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในกระบวนการของการรับรู้ ลำดับขั้นของการรับรู้

ในกระบวนการรับรู้ของคนเรานั้น จะประกอบด้วยลำดับขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญ ๓ ขั้นตอน ด้วยกัน คือ

๑. ประสบการณ์ (Experiences) ในบุคคลปกติทุกคนจะมีประสบการณ์อยู่ด้วยกัน ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ที่เป็นที่เข้าใจก็คือ ประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ประสบการณ์รับรู้ เหล่านี้จะเหมือนช่องประตูที่จะให้บุคคลได้รับรู้และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ถ้าไม่มีประสบการณ์รับรู้ เหล่านี้แล้ว บุคคลจะไม่มีโอกาสรับรู้หรือมีประสบการณ์ใด ๆ เลย ซึ่งก็เท่ากับเขาไม่สามารถเรียนรู้ สิ่งใด ๆ ได้ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับนั้นย่อมจะแตกต่างกัน บางชนิดก็เป็นประสบการณ์ตรง บางชนิดเป็นประสบการณ์แทน บางชนิดเป็นประสบการณ์รูปธรรม และบางชนิด เป็นประสบการณ์ นามธรรม หรือเป็นสัญลักษณ์

๒. ความเข้าใจ (Understanding) หลังจากบุคคลได้รับประสบการณ์แล้ว ขึ้นต่อไป ก็คือ ตีความหมายหรือสร้างมโนคติ (Concept) ในประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้เกิดขึ้นในสมองหรือจิตของบุคคล เพราะสมองจะเกิดสัญญาณ (Percept) และมีความทรงจำ (Retain) ขึ้นซึ่งเราเรียกกระบวนการนี้ว่า “ความเข้าใจ” ในการเรียนรู้นั้น บุคคลจะเข้าใจประสบการณ์ที่เขาประสบได้ก็ต่อเมื่อ เขาสามารถจัดระเบียบ (Organize) วิเคราะห์ (Analyze) และสังเคราะห์ (Synthesis) ประสบการณ์ ต่าง ๆ จนกระทั่งหาความหมายอันแท้จริงของประสบการณ์นั้นได้

๓. ความนึกคิด (Thinking) ความนึกคิดถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง โดยความนึกคิดที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นความนึกคิดที่สามารถ จัดระเบียบ (Organize) ประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับให้เข้ากันได้ สามารถที่จะค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทั้งเก่าและใหม่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดบูรณาการ การเรียนรู้อย่างแท้จริง (ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory)

กระบวนการของการรับรู้ กระบวนการของการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้คือ

๑. มีสิ่งเร้า (Stimulus) มาเร้าอินทรีย์ (Organism)

๒. อินทรีย์เกิดการรับสัมผัส (Sensation) ประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย

๓. ประสบการณ์สัมผัสส่งกระแสสัมผัสไปยังระบบประสาทเกิดการรับรู้ (Perception)

๔. สมองแปลผลออกมาว่าสิ่งที่สัมผัสคืออะไรเรียกว่าความคิดรวบยอด (Conception)
  ๕. พฤติกรรมได้รับคำแปลผลทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่เกิดการเรียนรู้ (Learning)
  ๖. เมื่อเกิดกระบวนการรับรู้บุคคลก็จะเกิดการตอบสนอง (Response พฤติกรรมนั้น ๆ)
- (เขียนโดย Baramé Upam ที่ ๑๔:๔๐ ป้ายกำกับ: งานวิจัย, ทฤษฎีการเรียนรู้, Perception Theory)
- กระบวนการของการรับรู้ เกิดขึ้นเป็นลำดับดังนี้

สิ่งเร้าไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ มาเร้าอินทรีย์ ทำให้เกิดการสัมผัส (Sensation) และเมื่อเกิดการสัมผัสบุคคล จะเกิดมีอาการแปล การสัมผัสและมีเจตนา (Conation) ที่ จะแปลสัมผัสนั้น การแปลสัมผัส จะเกิดขึ้นในสมอง ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น การที่เราได้ยิน เสียงดัง ปัง ปัง ๆ สมองจะแปลเสียงดังปัง ปัง โดยเปรียบเทียบกับเสียง ที่เคยได้ยินว่าเป็นเสียงของ อะไร เสียงปิ่น เสียงระเบิด เสียงพลุ เสียงประทัด เสียงของท่อไอเสียรถ เสียงเครื่องยนตร์ระเบิด หรือ เสียงอะไร ในขณะที่เปรียบเทียบ จิตต้องมีเจตนาปนอยู่ ทำให้เกิดแปลความหมาย และต่อไปก็รู้ว่าเสียง ที่ได้ยินนั้นคือ เสียงอะไร อาจเป็นเสียงปิ่น เพราะบุคคลจะแปลความหมายได้ถ้าบุคคลเคยมี ประสบการณ์ในเสียงปิ่นมาก่อน และอาจแปลได้ว่าปิ่นที่ตั้งเป็นปิ่นชนิดใดถ้าเขาเป็นตำรวจ

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการดังนี้

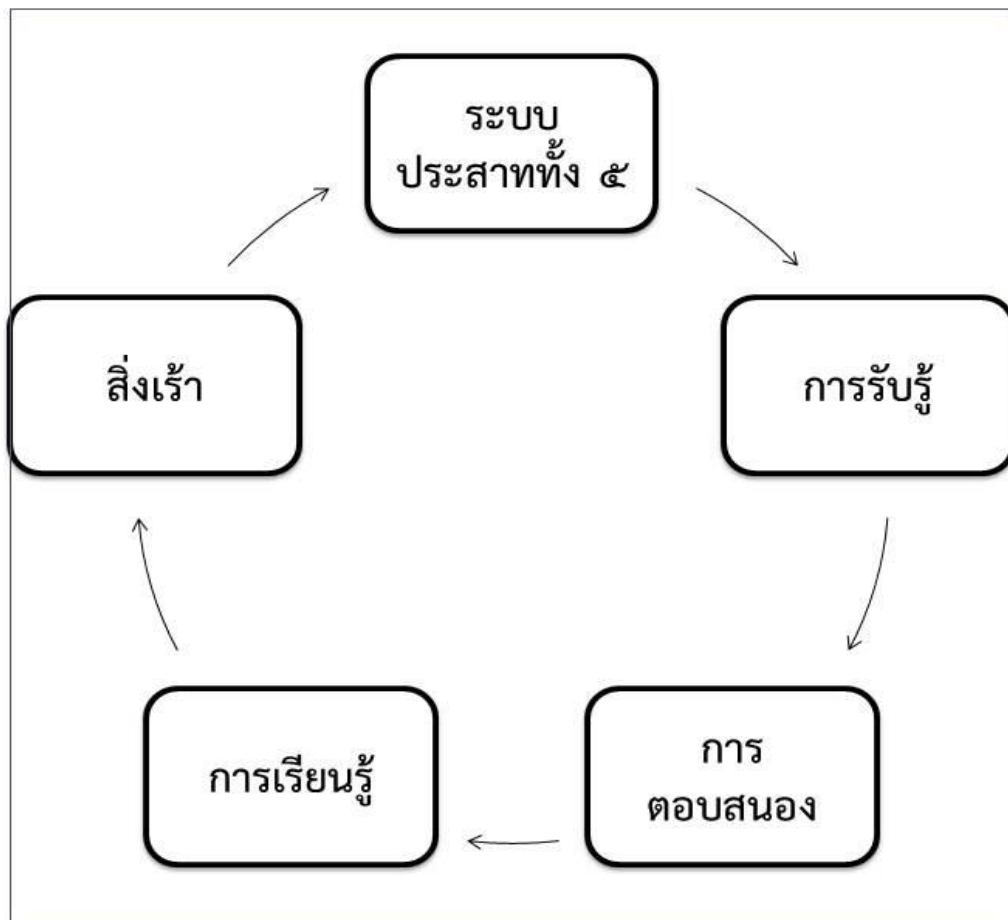
ขั้นที่ ๑ สิ่งเร้า (Stimulus) มากระทบอวัยวะสัมผัสของอินทรีย์

ขั้นที่ ๒ กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมองเพื่อ สั่งการ ตรงนี้เกิดการรับรู้ (Perception)

ขั้นที่ ๓ สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัย ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เชาวน์ปัญญา ทำให้เกิดการ ตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง การรับรู้ (Perception)

ภาพที่ ๒-๑ กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ Perception Theory

ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ Perception theory

กลไกของการรับรู้

กลไกการรับรู้เกิดขึ้นจากทั้งสิ่งเร้าภายนอกและภายในอินทรีย์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม อวัยวะรับสัมผัส (Sensory organ) เป็น เครื่องรับสิ่งเร้าของมนุษย์ ส่วนที่รับความรู้สึกของอวัยวะรับสัมผัสอาจอยู่ลึกเข้าไปข้างใน มองจากภายนอกไม่เห็น อวัยวะรับสัมผัสแต่ละอย่างมีประสาทรับสัมผัส (Sensory nerve) ช่วยเชื่อมอวัยวะรับสัมผัสกับเขตแดนการรับสัมผัสต่าง ๆ ที่สมอง และส่งผ่านประสาทมอเตอร์ (Motor nerve) ไปสู่อวัยวะมอเตอร์ (Motor organ) ซึ่งประกอบไปด้วยกล้ามเนื้อ

และต่อมต่างๆ ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองของอวัยวะมอเตอร์ และจะออกมาในรูปใดขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาของระบบประสาท ส่วนสาเหตุที่มนุษย์เราสามารถไวต่อความรู้สึกก็เพราะเซลล์ประสาทของประสาทรับสัมผัส แบ่งแยกแตกออกเป็นกิ่งก้านแผ่ไปติดต่อกับอวัยวะรับสัมผัส และที่อวัยวะรับสัมผัสมีเซลล์รับสัมผัส ที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวจึงสามารถทำให้มนุษย์รับสัมผัสได้

จิตใจติดต่อกับโลกภายนอกได้โดยการสัมผัส คนตาบอดแม้อธิบายให้ฟังว่าสีแดง สีเขียว เป็นอย่างไร เขาก็จะเข้าใจให้ถูกต้องไม่ได้เลย เพราะเรื่องสีจะต้องรู้ด้วยตา เครื่องมือสัมผัสอย่างหนึ่งก็ทำหน้าที่อย่างหนึ่ง คนหูหนวกย่อมไม่รู้ถึงลีลาความไพเราะของเสียงเพลง ดังนั้นการสอนจึงเน้นว่า "ให้สอนโดยทางสัมผัส" การรับรู้ นับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ถูกต้องจึงจะส่งผลให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง นักเรียนต้องได้รับการรับรู้ที่ถูกต้อง มิฉะนั้นความรู้ที่รับไปก็ผิดพลาด

แนวคิดและทฤษฎีการเป็นข้าราชการที่ดี

ข้าราชการควรเรียนรู้ในการนำหลักธรรม ๑๐ ประการตามรอยพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทและนำมาเป็นหลัก และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ต้องรับรู้และเข้าใจ แนวคิด บทบาท ประโยชน์ และการปฏิบัติตนตามหลักธรรม ๑๐ ประการอย่างเคร่งครัดเพื่อจะได้นำมาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้สมกับการเป็นข้าราชการยุคใหม่ อีกทั้งเป็นเกียรติประวัติทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นข้าราชการที่ดี

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่ดี

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ข้าราชการ คือ ผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน เป็นพนักงานของรัฐ เป็นลูกจ้างของประชาชนและทำงานเพื่อประชาชน การปลูกฝังปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดีเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อให้คำนึงถึง

- สถานภาพของข้าราชการ
- บทบาทของข้าราชการ
- ประโยชน์ของการเป็นข้าราชการ
- การปฏิบัติตนของข้าราชการ
- รัชชัญแห่งชีวิตข้าราชการ

วินัยข้าราชการ เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการเพื่อรักษาชื่อเสียงไม่ให้เสื่อมเสีย เพื่อให้ข้าราชการทำงานบนหลักวิชาการที่ดี เพื่อให้ข้าราชการให้ความสะดวก ให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน ภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการ โดยการ

- วางตนเป็นกลางทางการเมือง
- สุขภาพเรียบร้อย
- มีความสามัคคี
- ซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งมั่นอุทิศสหาะ
- เชื้อฟังผู้บังคับบัญชา

- ยึดมั่นในจริยธรรมอันดีงาม ยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- แยกเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงานในหน้าที่
- มีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่
- อุทิศตน และเที่ยงธรรม
- ยึดมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เคารพในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายไทย

ผลของการไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการ ได้แก่ ถูกลงโทษทางวินัย ถูกตักเตือน ไม่ได้เลื่อนเงินเดือนความดีความชอบ ถูกสั่งให้ออกจากราชการ หากข้าราชการยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยคุณธรรมอย่างมั่นคงจะนำไปสู่รัชชียแห่งชีวิตข้าราชการ ได้แก่ ความเจริญเติบโตในสถานภาพ ทั้งทางกายและตำแหน่งหน้าที่การงาน ฐานะทางสังคม โดยต้องอาศัยสมรรถนะ พฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ของงาน ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและในการดำรงชีวิต ความสมบูรณ์และแข็งแรงของร่างกาย มีความรู้ ความคิด สติปัญญา ขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ คุณธรรมต่าง ๆ ได้รับความนับถือในวงสังคม เป็นคนดีประพฤติดีมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประชาชนยอมรับนับถือ

หลักธรรม ๑๐ ประการ

หลักธรรม ๑๐ ประการ ตามรอยพระยุคลบาท (ย่อความจากหนังสือ หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท งานเขียนของ " ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล " เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา) เขียนเมื่อ : ๐๔/๐๗/๐๖ ๑๒:๕๐:๒๖ (๐๔/๐๗/๐๖ ๑๓:๑๔:๕๑)

๑. ทำงานอย่างผู้รู้จริงและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเน้นในเรื่อง “ความรู้” หรือความเป็น ผู้รู้จริง ก่อนที่จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนในทุกเรื่อง ทรงศึกษา หาความรู้เป็นอันดับแรก โดยจะทรงค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ศึกษาอย่างละเอียด ในแต่ละเรื่อง เมื่อพร้อมแล้วจึงลงมือทำ ทุกคนจึงควรเป็นผู้รู้จริงในการทำงานเพื่อให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ และบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย ความรู้จริง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์นั้นต้องแสดงให้เห็น เช่นในวันที่ ๔ ธันวาคม หลายปีมาแล้ว พระองค์ทรงนำกระดานมาตั้งให้เห็นบนเวที แล้วอธิบายว่าน้ำมันมาอย่างไร สอนให้พวกเราได้ว่าก่อนจะทำอะไรต้องเริ่มจากรู้เสียก่อน ทำอะไรต้องมีสติ สติอันก่อให้เกิดปัญญา และปัญญานี้เองคือความรู้ ทุกครั้งเวลาที่พระองค์ท่านทำงาน ท่านต้องมีเอกสารศึกษาวิธีทำแต่ละเรื่องอย่างละเอียดก่อนจะลงมือพัฒนา เป็นตัวอย่างที่พระองค์ท่านสอนด้วยการปฏิบัติว่าต้องทำงานอย่างผู้รู้จริง และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

๒. อุดหนุน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง

ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงงาน ทรงถือเรื่องความถูกต้องยิ่งกว่าสิ่งใด นอกจากนั้นยังทรงทนเผชิญปัญหานานัปการโดยรับสั่งว่าตามปกติโครงสร้างทั่ว ๆ ไปของสังคมจะเป็นรูปพีระมิด มีพระเจ้าแผ่นดินเปรียบเหมือนอยู่บนยอดพีระมิด แต่โครงสร้างของสังคมไทยเป็นพีระมิดหัวกลับ คือ พระเจ้าแผ่นดินแทนที่จะอยู่บนยอดกลับต้องมารองรับทุกอย่างที่ก้นกรวยแทน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จึงกล่าวไว้ในหนังสือว่า “เพราะฉะนั้นเรื่องความอดทนนั้น ขอให้มองพระเจ้าอยู่หัวไว้แล้วพยายามทำตามให้ได้ ความอดทนมุ่งมั่นอุทิศสาหัส

เป็นธรรมดาที่พระองค์ทรงต้องการให้ประชาชนชาวไทยทุกคนควรมี ดังเช่นที่พระองค์ทรงนิพนธ์พระมหาชนก ให้ชาวไทยทั้งปวงได้มีโอกาสอ่านได้งายขึ้น เข้าใจง่ายขึ้น และนำไปปฏิบัติตามให้เกิดผลดีแก่ตน”

๓. อ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด

เวลาเสด็จเยี่ยมราษฎรตั้งแต่ครั้งอดีต พระองค์จะทรงโน้มพระวรกายเข้าหาประชาชนทุกครั้งไป พระองค์ทรงโน้มพระวรกายไปหาประชาชน คุณเข้าหน้าประชาชน ถามทุกข์สุข ปรีกษาหารือกับเขาเป็นชั่วโมงๆ ในขณะที่พระองค์ทรงอ่อนน้อมเช่นนั้น แต่ข้าราชการไทยบางคนยังทำไม่เป็นแม้ในเรื่องการประหยัด พระองค์ทรงทำได้ดีกว่าคนทั่วไปเสียอีก แม้กระทั่งฉลองพระบาท พระองค์ก็ทรงผ้าใบตลอด ๖๐ ปี ไม่เปลี่ยนยี่ห้อ ชำรุดก็ทรงส่งซ่อมตามที่บางคนอาจจะเคยได้ยินข่าวกันมาบ้างแล้ว แม้แต่ยาสีพระทนต์ (ยาสีฟัน) พระองค์ก็ทรงบีบใช้จนบีบไม่ได้แล้ว ทั้งที่ไม่อยู่ในฐานะที่จำเป็นต้องประหยัดเลย

๔. มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เล่าว่าเคยเข้าไปขอพระราชทานพรเนื่องในวันเกิด พระองค์พระราชทานว่า "ขอให้มีร่างกายที่แข็งแรงเพื่อสามารถทำประโยชน์ให้กับคนอื่นเขาได้ ขอให้มีความสุขกับการทำงาน และขอให้ได้รับความสุขจากผลสำเร็จนั้น" แม้เป็นการประทานพรวันเกิด พระองค์ก็ยังทรงอยากให้นึกถึงส่วนรวมเป็นหลักมากกว่าส่วนตัว

๕. รับฟังความเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดที่แตกต่าง

เหตุการณ์ทางการเมืองไทยมีความวุ่นวายมากมาย ทะเลาะกันอยู่ทุกวัน แม้จนกระทั่งวันนี้ยังไม่หยุดทะเลาะ นั่นก็เพราะต่างไม่รับฟังความเห็นผู้อื่น ดังนั้นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ พระองค์จึงทรงเตือนว่า "นั่งปรึกษารื้อกัน ฟังเขาแสดงเหตุแสดงผลออกมา แล้วเราแสดงเหตุแสดงผลออกไป แล้วดูซิ เหตุผลอันไหนจะยอมรับได้ถูกต้องมากกว่า และเมื่อตกลงกันได้แล้วก็เลิกเถียงกันต่อ ลงมือปฏิบัติเลย"

๖. มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร

คงไม่มีกษัตริย์พระองค์ไหนในโลก ที่มีความสามารถเทียบเท่าพระองค์ พระองค์ไม่เคยแสดงว่าเป็นอัจฉริยะ แต่ทรงแสดงว่าที่พระองค์ทรงทำได้เป็นผลเพราะความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร ทั้งในด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ และความรู้แขนงอื่นๆ ทรงลงมือปฏิบัติจริง ด้วยความตั้งใจจริง

๗. มีความสุจริตและความกตัญญู

ในเรื่องความกตัญญูคงไม่ต้องบรรยายมากมายว่าพระองค์ทรงกตัญญูต่อทั้งพระชนกและพระชนนีอย่างไร แต่สิ่งที่พระองค์ทรงย้ำอยู่เสมอคือ มีความสุจริตและกตัญญูต่อแผ่นดิน

๘. พึ่งตนเอง และส่งเสริมคนดีคนเก่ง

การพึ่งตนเอง เป็นแนวทางที่เด่นชัดของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระองค์ทรงย้ำมานานแล้ว ไม่ใช่พึ่งจะมาย้ำตอนเศรษฐกิจตกต่ำเท่านั้น แต่ทรงให้แนวคิดนี้มาตั้งแต่ทรงครองราชย์ได้ไม่กี่ปี พึ่งตนเอง หรือเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางเส้นทางชีวิตของตนเองให้เรียบง่าย ธรรมดา และเดินสายกลาง เป็นทฤษฎีสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่

ประชาชนชาวไทย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวไว้ในหนังสือว่า “เศรษฐกิจพอเพียงนี้ พระเจ้าอยู่หัว บอกว่าคำที่สำคัญที่สุดในเรื่องราวที่อธิบายมานี้คือคำว่า “พอ” ทุกคนต้องกำหนดเส้นความพอให้กับตนเองให้ได้ และยึดเส้นนั้นไว้เป็นมาตรฐานของตนเอง” การส่งเสริมคนดีคนเก่ง หมายถึงต้องเป็นทั้งคนดีและคนเก่ง จึงจะควรส่งเสริม

๙. รักประชาชน

ครั้งเมื่อพระองค์จำเป็นต้องทรงเสด็จกลับไปศึกษาต่อที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ มีประชาชนร้องบอกพระองค์ไปว่า "ในหลวงอย่าทิ้งประชาชน" แม้มิได้ตรัสกลับไปตั้งแต่ตอนนั้น แต่ก็ทรงแสดงความในใจไว้ว่า "หากประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้า แล้วข้าพเจ้าจะละทิ้งประชาชนได้อย่างไร" นี้คงเป็นหลักฐานที่ไม่ต้องอธิบายต่อว่าพระองค์ทรงรักประชาชนอย่างไร

๑๐. เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

พระองค์รับสั่งว่า "รู้ไหมบ้านเมืองเราอยู่รอดมาได้ทุกวันนี้เพราะอะไร เพราะคนไทยยังให้กันอยู่" การให้ซึ่งกันและกัน คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ว่าจะตกทุกข์ได้ยากที่ใด คนไทยก็ยังช่วยกันได้อยู่ ไม่จำเป็นต้องหวังว่าจะได้อะไรตอบกลับมาบ้าง แต่หวังว่าจะให้อะไรได้บ้าง ข้าราชการยังให้บริการแก่ประชาชนและทุกคนยังรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งยากจะหาได้ที่ไหนในโลกนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับแรงผลักดันอย่างมากจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสถานการณ์การแข่งขันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและปฏิรูประบบข้าราชการ และการบริหารจัดการภาครัฐอย่างจริงจัง จากผลการศึกษาและประสบการณ์การทำงานขององค์การระหว่างประเทศให้การช่วยเหลือประเทศที่พัฒนามีความเห็นร่วมกันว่ากุญแจสำคัญที่นำไปสู่การฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศต่างๆ อย่างยั่งยืน คือ การที่ประเทศเหล่านั้นมีการจัดการที่มีธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ซึ่งเป็นหลักที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารบ้านเมืองที่เคารพสิทธิมนุษยชน และเป็นระบบที่ให้ความสำคัญแก่ประชาชน จึงมีการศึกษาและนำแนวคิดของธรรมาภิบาล (Good Governance) เข้ามาดัดแปลงและประยุกต์ใช้ในระบอบราชการและการบริหารงานอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งเราสามารถพิจารณาประเด็นสำคัญของธรรมาภิบาล ได้ดังต่อไปนี้

หลักธรรมาภิบาล

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งรู้จักกันในนาม “Good Governance” นั้น เป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน แต่หากพิจารณาตามความหมายที่ทางสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ หรือ TDRI ได้ให้ความหมายไว้พบว่า “ธรรมาภิบาล” มาจากคำว่า “ธรรม” (แปลว่า คุณความดี) รวมกับคำว่า “อภิ” (แปลว่า ยิ่ง) และคำว่า “บาล” (แปลว่า ปกครองหรือเลี้ยงดู) ดังนั้นคำว่า “ธรรมาภิบาล” จึง

หมายถึง การบริหารหรือการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม และมีคุณความดีอย่างยิ่ง ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Good governance”

โดย “หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ประกอบไปด้วย ๑๐ องค์ประกอบดังนี้

๑. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการ กำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสมให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิด ประโยชน์คุ้มค่าสูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

๓. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

๔. หลักมีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ ตรวจสอบได้

๕. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างโปร่งใสตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

๖. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา / ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

๗. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากผู้บังคับบัญชา/ส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา/บุคลากร

โดยมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

๘. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๙. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย/หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

๑๐. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

อย่างไรก็ตามคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๔ ได้มีข้อสังเกตว่าหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๑๐ หลักดังกล่าว เป็นหลักที่จำยาก จึงควรจัดกลุ่มใหม่ (Regroup) โดยรวมเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เป็นหลักการที่ง่ายต่อความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติ และให้นำเสนอต่อกรรมการพัฒนาระบบราชการและคณะรัฐมนตรี เพื่อประกาศใช้ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและหารือในเบื้องต้นกับประธานฯ เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม) เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สะดวกต่อการจดจำและการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย โดยได้นำเอาประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องรวมไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องความรับผิดชอบทางการบริหาร โดยเพิ่มเติมในเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ซึ่งได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทไว้ด้วย

จากผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ซึ่งประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย ดังนี้

๑. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

๒. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

ภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

๓. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

๔. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้เป็นอย่างดีอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย ๘ ประการ (I AM READY) ได้แก่

- I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A - Accountability ตรวจสอบได้
- D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

บทที่ ๓

แนวทางในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่ทำให้บุคคลอยู่ในครรลองของความถูกต้อง เกิดความรักสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ข้าราชการจะปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จริยธรรมของข้าราชการนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจริยธรรมเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการ จริยธรรมของข้าราชการนั้นมีความหมายกว้างขวางมากครอบคลุมเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ มีเมตตา มีความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความโปร่งใส สามารถควบคุมและตรวจสอบได้ (วิรัช นิภาวรรณ, ๒๕๔๙ : ๑)

จากความสำคัญดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติที่เน้นถึงจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหมวด ๑๓ มาตรา ๒๗๙ ว่า “มาตรฐานจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น ” วรรคสี่ การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม และคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย (“ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน” ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๒:๗๓-๘๓)

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญข้างต้น ข้าราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก ให้บริการแก่สังคม วางตนเป็นกลางทางการเมืองและการปฏิบัติหน้าที่ และหากข้าราชการละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียย่อมมีสิทธิขอให้ข้าราชการผู้นั้น หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการผู้นั้นชี้แจงเหตุผล และขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายได้

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่ดี

คุณธรรม จริยธรรมข้าราชการ

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชน โดยมุ่งหวังให้ข้าราชการผู้ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบ กำกับ ดูแล จัดการ ตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรของชาติ และให้บริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยและต่อประเทศ จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นภาระอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการและการจะปฏิบัติภาระอันยิ่งใหญ่ได้สำเร็จนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ความมีคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการนั่นเอง นอกจากนี้ อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

ประชาชนคาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูง อันเนื่องจากตราอดีตจนปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชนของพระมหากษัตริย์ไทย เท่ากับได้รับใช้พระมหากษัตริย์ด้วย “พระองค์ทรงมีอาชีพ “ข้าราชการ” ส่วนข้าราชการคือผู้รับสนองพระองค์มาทำให้สำเร็จจุลวง” งานราชการจึงเป็นงานที่มีเกียรติเรียกว่า “รับราชการ”

การจำแนกจริยธรรม แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ (สายสุรี จุติกุล, ๒๕๒๓ : ๑๔๐-๑๔๑)

๑. จริยธรรมพื้นฐาน (Basic Moral Values) ได้แก่

๑.๑ การรักความจริง การไม่พูดปดและไม่ฉ้อฉล การรักษาความลับ สัญญา การมีความกล้าที่จะรับความจริง และมีความละเอียดใจที่จะนำความไม่จริงไปสู่ผู้อื่น

๑.๒ การไม่เบียดเบียนกัน การรักษาสิทธิและความชอบธรรมของผู้อื่น โดยมีความรักและความเมตตาเป็นรากฐาน

๑.๓ ความละเอียด ความละเอียดต่อการกระทำ ความผิดหรือความชั่วใดๆ

๑.๔ ความรู้จักพอ ความไม่โลภและไม่หลงการจัดการชีวิตของตนโดยสันโดษ

๒. จริยธรรมอื่นๆ ได้แก่

๒.๑ การบังคับตนเอง การมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ฯลฯ

๒.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพระเบียบ เคารพกฎหมายข้อบังคับ

๒.๓ ความเสมอภาค มีความเป็นธรรมในสังคม รักษาและเคารพในสิทธิของผู้อื่น การไม่เบียดเบียนกัน

๒.๔ ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ฯลฯ

๒.๕ ความซื่อสัตย์ ความไม่ฉ้อโกง ความตรง ไม่พูดเท็จ ให้ร้าย รักความจริง ฯลฯ

๒.๖ ความกล้า มีความกล้ารับความจริง พูดความจริง กล้าที่จะมีความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งกล้าที่จะสู้กับความผิดเพื่อความถูกต้อง ฯลฯ

๒.๗ การมีแนวคิดกว้าง มีความพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นที่ต่างจากตน ฯลฯ

๒.๘ ความสามัคคี มีความเป็นอันเดียวกันในการร่วมงานกับผู้อื่น ฯลฯ

๒.๑๐ เข้าใจและมีหลักธรรมศาสตร์เป็นที่ยึดเหนี่ยว รักสันโดษ รู้จักพอ ไม่โลภ ไม่หลง

๒.๑๑ ความเมตตา กรุณา และการให้อภัย

๒.๑๒ ความพากเพียร และอดทน

๒.๑๓ การรู้จักค่าของการทำงาน คือ การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน บริสุทธ์ทุกประเภท ค่าของคนอยู่ที่การทำงาน ฯลฯ

๒.๑๔ การรู้จักค่าของทรัพยากร กล่าวคือ ด้วยการประหยัดและการออม ฯลฯ

องค์ประกอบของจริยธรรม

มีผู้รู้และหลายท่านได้อธิบายถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ ดังนี้

บราวน์ (Brown) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น ๓ มิติ ด้วยกัน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการกระทำ (Conduct) และด้านความรู้สึก (Feeling)

(Roger Brown, Social Psychology ๑๙๖๕ : ๔๑๑)

๑. ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางจริยธรรม ค่านิยมทางจริยธรรมความเชื่อทางจริยธรรม การตัดสินใจทางจริยธรรม การใช้เหตุผลทางจริยธรรม

๒. ด้านการกระทำ หมายถึง พฤติกรรมภายนอกที่แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ต่างๆ ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม การกระทำทางจริยธรรม

๓. ด้านความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

จริยธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการคือ (ดวงเดือน พันธมนาวิน ๒๕๒๖ : ๒-๓)

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดที่ควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และการพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม และศาสนาส่วนใหญ่เด็กก็จะเรียนรู้ตั้งแต่เกิด และโดยเฉพาะช่วงอายุ ๒-๑๐ ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ ในการค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้เชิงคุณธรรมให้ผลเป็นรายละเอียดเสียส่วนใหญ่ ทำให้ยากแก่การนำไปใช้ในการทำนายพฤติกรรมเพราะความรู้ของบุคคลเป็นเพียงสาเหตุเดียวในหลายๆ สาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ

๒. เจตคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ แต่บางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมนั้น มีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทศนคิตวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้น ทศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติสำคัญที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว

๓. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเลือกในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเหตุจูงใจที่เอื้ออยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล จะทำให้ทราบว่า บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุเบื้องหลังการกระทำและมีระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ยกย่อง ชมเชย หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่

สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรม เป็นข้อความประพฤติปฏิบัติที่มีความถูกต้องดีงาม เป็นแนวทางแห่งการถือประพฤติปฏิบัติ แต่ลาพังในแนวทางแห่งความดีความถูกต้องนั้นไม่เพียงพอที่จะจูงใจให้คนปฏิบัติหรือประพฤติตนให้เป็นตนให้เป็นคนดีได้ ในที่นี้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมก็อาจเปรียบเทียบได้ว่า ความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนที่ไปได้ประการเดียว ส่วนจริยธรรมเป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัยจนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์

จริยธรรมในการบริหารราชการ

จริยธรรมของข้าราชการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่การบริหารราชการไม่อาจเกิดประสิทธิภาพที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนได้ หากข้าราชการซึ่งเป็นกลไกของทางราชการที่สำคัญขาดจริยธรรมของข้าราชการ ซึ่งครอบคลุมถึงการขาดจิตใจ จิตสำนึก จิตวิญญูณ หรืออุดมการณ์ที่ดีงามเพื่อส่วนรวม การขาดจริยธรรมของข้าราชการมีส่วนสำคัญทำให้ข้าราชการเป็นจำนวนมากประพฤติมิชอบในวงราชการ การกระทำหรือผลงานที่ปรากฏออกมา ก็จะขาดประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากจิตใจหรือจริยธรรมมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมดังกล่าว นอกเหนือจากนี้แล้ว คุณค่าของข้าราชการนั้นก็ยังเป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงด้วย นั่นคือ ข้าราชการไม่ควรมีเฉพาะสิ่งจำเป็นด้านวัตถุ เช่น การได้รับปริญญาบัตรจากการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมีส่วนแสดงให้เห็นถึงการเป็นข้าราชการที่มีคุณภาพเท่านั้นแต่ยังควรมีสิ่งจำเป็นด้านจิตใจซึ่งได้เป็นสิ่งที่ได้มาจากจริยธรรมของข้าราชการ ที่มีส่วนแสดงให้ถึงการเป็นข้าราชการ ที่มีคุณธรรมควบคู่กันไปด้วย การเป็นข้าราชการที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญให้แก่ข้าราชการนั้น นำไปช่วยสร้างคุณค่าให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

ปี ๒๕๒๗ สำนักงาน ก.พ. เริ่มดำเนินโครงการเสริมสร้างวินัยและคุณธรรมของข้าราชการพลเรือน และโครงการปลูกจิตสำนึกข้าราชการตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมีทั้งการฝึกอบรม ฝึกสมาธิ รวมทั้งการผลิตสื่อชุด “ตามรอยพระยุคลบาท” ต่อมา สำนักงาน ก.พ. ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัด “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท”

ปี ๒๕๔๑ สำนักงาน ก.พ. จัดประชุมและสัมมนาระดมความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิและข้าราชการระดับสูง จากนั้นได้สร้าง “หลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน” เพื่อให้ข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในอันที่จะ

ประเพณีปฏิบัติและรักษาคุณงามความดีถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ได้รับคือ การที่ข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ได้ปรับจิตสำนึก ทศนคติ พฤติกรรมที่จะประพฤติปฏิบัติเป็นข้าราชการที่ดี ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

การน้อมนำพระราชจริยวัตรและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นแนวประพฤติปฏิบัติของข้าราชการที่ดี

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พ.ค. ๒๕๕๓

ทบทวนพระบรมราโชวาท ที่มา และโอกาสที่ได้รับ

การเรียนรู้และปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในเรื่องต่างๆ ล้วนทรงคุณค่า เปี่ยมไปด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรม เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติราชการ สมควรอย่างยิ่งที่ข้าราชการทุกคนจะได้น้อมนำใส่เกล้าใส่กระหม่อมเป็นแนวทาง ด้วยจิตสำนึกที่จะทำงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืนสืบไป

“การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชนทุกคน ข้าราชการทุกฝ่ายทุกระดับ จึงต้องระมัดระวังการปฏิบัติทุกอย่างให้สมควรและถูกต้องด้วยหลักวิชา เหตุผล ความชอบธรรม ข้อสำคัญ เมื่อจะทำการใด ต้องคิดให้ดี โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ให้รอบคอบและรอบด้าน เพื่อให้งานที่ทำเกิดผลดี ที่เป็นประโยชน์แท้แต่อย่างเดียว”

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๙

“ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด ระดับไหนมีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนจึงต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถด้วยอุทิศตนด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้อง เทียบตรง ด้วยความระลึกว่าได้อยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงสุขทุกข์ของประชาชนตลอดจนความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของประเทศชาติ”

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช

๒๕๕๗

“งานราชการ นั้น คืองานของแผ่นดิน ข้าราชการจึงต้องสำเหนียกตระหนกอยู่ตลอดเวลาถึงฐานะและหน้าที่ของตน แล้วตั้งใจปฏิบัติงานทุกอย่างโดยเต็มสติปัญญาความสามารถ ด้วยความสุจริตเที่ยงตรง และด้วยความมีสติยั้งคิด รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดควรงดเว้น เพื่อให้งานที่ทำปราศจากโทษเสียหาย และบังเกิดผลเป็นประโยชน์ที่แท้ คือความเจริญมั่งคั่งของประเทศชาติและประชาชน”

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช

๒๕๕๑

ดังนั้น ข้าราชการ คือกลไกสำคัญของรัฐ มีบทบาทหน้าที่หนุนนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติร่วมกับประชาชนทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลถึงประเทศเจริญก้าวหน้า ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ข้าราชการ จึงมีความสำคัญเสมือนหนึ่ง “ข้อต่อตรงกลาง” ที่เชื่อมระหว่างข้างบนคือรัฐบาล กับข้างล่างคือประชาชน ที่การทำงานจากระดับบริหาร ลงไปถึงข้าราชการที่อยู่ในพื้นที่ พูดได้ว่า ข้าราชการ แปลว่า ผู้ทำงานต่างพระเนตร พระกรรณ พระมหากษัตริย์ ในการให้บริการดูแลประชาชน ดังนั้น ถ้าข้าราชการทุกคนเข้าใจความหมายของคำว่า ข้าราชการเป็นอย่างดี ซึ่งแปลว่า ผู้ทำงานต่างพระเนตร พระกรรณ พระมหากษัตริย์ เราจะไม่กล้าทำอะไรที่ ขาดความรับผิดชอบ ยังผลให้ระคายเบื้องพระยุคลบาท

การเป็นข้าราชการที่ดี ต้องรู้ก่อนว่า ข้าราชการ คือ ใคร

ข้า หมายถึง ผู้ทำงานในเชิงบริการ

ราช หมายถึง พระมหากษัตริย์

การ หมายถึง การกระทำ

“งานของแผ่นดินนั้น เป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงความเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงของบ้านเมือง และสุขทุกข์ของประชาชนทุกคน ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องสำนึกตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่ และตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความเข้มแข็งสุจริต และด้วยปัญญา รู้คิดพิจารณา ว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้น และจำกัด อย่างชัดเจน ถูกต้อง”

พระราชทานแก่ ...ข้าราชการพลเรือนเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช

๒๕๕๐

เพราะฉะนั้นข้าราชการ จะต้องยึดมั่นในอุดมการณ์ของข้าราชการที่ว่า “ข้าราชการ คือ ผู้ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ ” ต้องสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้ให้บริการประชาชน ยึดหลักความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ต้องวางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของข้าราชการและประชาชน ตลอดจนยึดมั่นในศีลธรรมอันดี

ที่ผ่านมา “ข้าราชการ” ซึ่งถือเป็นมือไม้ในการทำงานของรัฐบาล เพราะงานจะสำเร็จหรือเกิดปัญหาอุปสรรคก็อยู่ที่คนเหล่านี้ เสียดยาวว่า ในรัฐบาลที่แล้วได้ทำให้ชื่อเสียงเกียรติภูมิของ “ข้าราชการ” ต้องเสียหายไปมาก จะด้วยการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง หรือจากความเต็มใจก้มหัวรับใช้การเมือง โดยหวังผลให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพก็ตาม แต่ได้สร้างความเสียหายให้กับหน่วยงาน

องค์กรและได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนเพราะฉะนั้น จึงเห็นการปรับเปลี่ยนโยกย้ายอย่างกราวรูดมาเป็นระลอก นับเป็นความเสื่อมถอยของวงการข้าราชการ เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่สำคัญเป็นข้าราชการระดับหัวหน้าส่วนราชการ ปลัดกระทรวง อธิบดี มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเมืองที่ชัดเจน และรวมทั้งการสร้างควมไว้วางใจ หวังจะได้รับการสนับสนุน ด้วยความเชื่อว่า “ผลงาน” กับ “ความก้าวหน้า” เป็นของคู่กันเสมอ มีตัวอย่างให้เห็นมากมาย จะด้วยความเกรงใจ หลงผิดหรือเต็มใจในการช่วยเหลือ หาผลประโยชน์ให้กับนักการเมือง ผลคือ นักการเมือง(ส่วนใหญ่)มักจจะรอด เพราะมีการเตรียมการมาก่อนแล้ว แต่คนที่รับกรรมคือ ข้าราชการ ที่รับงานมาทำ ที่นำไปสู่การทุจริต หรือสนับสนุนให้มีการทุจริตเกิดขึ้น

สมัยก่อน “ข้าราชการ” คือเจ้าคนนายคน หรือเจ้านายประชาชน เวลาจะเข้าหาต้องนอบน้อมขอความเมตตาในการติดต่อราชการ ผลคือเป็นการทำงานแบบ “เข้าชามเย็นชาม” เชื่องช้า วางท่าเหนือชั้น แต่สมัยนี้ “ข้าราชการ” คือคนที่ทำงานให้รัฐ โดยมีรายได้จากภาษีของประชาชน จึงควรทำงานเพื่อรัฐเพื่อประชาชน มีหน้าที่บริการ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อราชการใดๆ ด้วยความสะดวกรวดเร็วและมีการให้เกียรติแก่ประชาชน

“ข้าราชการคือข้าของแผ่นดิน” เป็นข้อความที่ยิ่งใหญ่ กินใจ ให้ความหมายชัดเจนโดยไม่จำเป็นต้องมีการขยายความเพิ่ม แสดงว่า เป็นการทำงานที่สนองพระเนตรพระกรรณขององค์ราชา อย่าวให้ข้อความนี้เป็นแค่สติ๊กเกอร์ที่ติดท้ายรถของราชการเท่านั้น เพราะเท่ากับเป็นการหลอกตัวเอง ขอเพียงมีผลงานเศษเสี้ยวขององค์ราชาที่มีต่อพสกนิกรของพระองค์ คนไทยก็จะชื่นชมเป็นล้นพ้น ในการเป็น “ข้า - ราช - การ” แล้ว

พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาของเศรษฐกิจ การที่ต้องใช้รถไถต้องไปซื้อ เราต้องใช้ต้องหาเงินมาสำหรับซื้อน้ำมันสำหรับรถไถ เวลารถไถเก่าเราต้องยิงซ่อมแซม แต่เวลาใช้นั้นเราก็ต้องป้อนน้ำมันให้เป็นอาหาร เสร็จแล้วมันคายคว้น คว้นเราสูดเข้าไปแล้วก็ปวดหัว ส่วนควายเวลาเราใช้เราก็ต้องป้อนอาหาร ต้องให้หญ้าให้อาหารมันกิน แต่วามันคายออกมา ที่มันคายออกมากก็เป็นปุ๋ย แล้วก็ใช้ได้สำหรับให้ที่ดินของเราไม่เสีย”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๙

“เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมากก็จะมีแต่ถอยกลับ ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลังและถอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัคคีนี้แหละคือเมตตาทั้งนั้น จะอยู่ได้ตลอดไป”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔

“เดี๋ยวนี้ประเทศไทยก็ยังอยู่ดีพอสมควร ใช้คำว่า พอสมควร เพราะเดี๋ยวมีคนเห็นว่า มีคนจน คนเดือดร้อน จำนวนมากพอสมควร แต่ใช้คำว่าพอสมควรนี้ หมายความว่าตามอัธยาศัย”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๙

“การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๙.

“เมื่อปี ๒๕๑๗ วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

“พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

“โครงการต่างๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ ต้องมีความสอดคล้องกันดีที่ไม่ใช่เหมือนทฤษฎีใหม่ ที่ใช้ที่ดินเพียง ๑๕ ไร่ และสามารถที่จะปลูกข้าวพอกิน กิจกรรมนี้ใหญ่กว่า แต่ก็ยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน คนไม่เข้าใจว่ากิจกรรมใหญ่ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน เขานึกว่าเป็นเศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ห่างไกลจากเศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่จริงแล้ว เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

“ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือทำจากรายได้ ๒๐๐-๓๐๐ บาท ขึ้นไปเป็นสองหมื่น สามหมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียง คือทำเป็น Self-Sufficiency มันไม่ใช่ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิดคือเป็น Self-Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดูทีวี ก็ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อทีวีดู เขาต้องการดูเพื่อความสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกลๆ ที่ฉันไป เขามีทีวีดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้น มีทีวีเขาฟังเพื่อย เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัดสตางค์ใส่ และยังใส่เนคไทเวอร์ซาเซ อันนี้ก็เกินไป”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกล
กังวล ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔

หลักเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๒๕
ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้
รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง
ต่างๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก
ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้
ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความ
พอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน
ในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้อง
อาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการ
วางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนใน
ชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความ
ซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา
และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง
ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่
เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไป
อย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ
กระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้าน
ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒
ประการ ดังนี้

๑. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน
ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความ
ระมัดระวังในการปฏิบัติ

๒. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มี
ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต
๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต
๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตนตามหลักศาสนา

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของข้าราชการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้กล่าวว่า ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ ประการและ ๒ เงื่อนไข ดังนี้

๑. ความพอประมาณ
  ๒. ความมีเหตุผล
  ๓. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
- เงื่อนไข ๒ ประการ ได้แก่
๑. เงื่อนไขความรู้
  ๒. เงื่อนไขคุณธรรม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้บรรจุไว้ในกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ โดยได้มุ่งเน้นเรื่องสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มุ่งสร้างความสุขให้คนไทยและสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยมี ๕ ยุทธศาสตร์ สำคัญประกอบด้วย

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การปรับสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานบุคคล จำแนกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านการสรรหา
๒. ด้านการพัฒนา
๓. ด้านการรักษาไว้
๔. ด้านการใช้ประโยชน์

ประเด็นเรียนรู้

๑. รับรู้และเข้าใจ แนวคิด บทบาท ประโยชน์ และการปฏิบัติตนของข้าราชการ เพื่อจะได้นำมาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้สมกับการเป็นข้าราชการยุคใหม่ อีกทั้งทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นข้าราชการ

๒. ข้าราชการควรเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นำมาเป็นหลักและแนวทางประพฤติปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติสืบไป

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร ควบคู่กับการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่จะต้องลงไปศึกษาสังเกตกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาโดยละเอียดทุกด้านในลักษณะเจาะลึก ใช้วิธีการสังเกตสอบถามแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำเอกสารวิจัยฉบับนี้จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย คือ ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน จำนวน ๑๔ ชุด รวมทั้งสิ้น ๑๔ คน เมื่อพิจารณาตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่งและประสบการณ์การฝึกอบรมในเรื่องคุณธรรม ๑๐ ประการ สามารถแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) รายละเอียดดังตารางที่ ๔-๑

ตารางที่ ๔-๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๑๑	๗๘
๑.๒ หญิง	๓	๒๒
รวม	๑๔	๑๐๐

ตารางที่ ๔-๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
๒. อายุ		
๒.๑ น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๔๐ ปี	-	
๒.๒ ๔๑-๕๐ ปี	-	
๒.๓ ๕๑-๖๐ ปี	๑๔	๑๐๐
รวม	๑๔	๑๐๐
๓. วุฒิการศึกษา		
๓.๑ ปริญญาตรี	๔	๒๘
๓.๒ ปริญญาโท	๑๐	๗๒
๓.๓ ปริญญาเอก	-	
๓.๔ อื่นๆ	-	
รวม	๑๔	๑๐๐
๔. การดำรงตำแหน่ง		
๔.๑ ผู้บังคับบัญชา	๙	๖๔
๔.๒ ผู้อำนวยการ	๒	๑๔
๔.๓ หัวหน้าหน่วยงาน	-	
๔.๔ พนักงานราชการ	-	
๔.๕ อื่นๆ...ผู้ชำนาญการฯ...	๓	๒๒
รวม	๑๔	๑๐๐

ตารางที่ ๔-๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
๕. การได้รับการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม		
๕.๑ ไม่เคยได้รับ	๒	๑๔
๕.๒ เคยได้รับ		
๑-๕ ครั้ง	๗	๕๐
๖-๑๐ ครั้ง ขึ้นไป	๕	๓๖
รวม	๑๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔-๑ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘ เป็นเพศหญิง ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒ ด้านอายุพบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ด้านวุฒิการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒ รองลงมาคือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ด้านตำแหน่ง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งระดับผู้บังคับบัญชา จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔ และด้านประสบการณ์การได้รับการอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมา ๑-๕ ครั้ง จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ และไม่เคยได้รับการอบรมมาก่อนเลยจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ต่อหลักธรรม ๑๐ ประการของข้าราชการ

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ” ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการทำงานโดยการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ โดยการตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ ๔-๒

ตารางที่ ๔-๒ การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ระดับ ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ระดับ ๒ หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

ระดับ ๑ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	หัวข้อหลักธรรม ๑๐ ประการเรื่อง	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติ		
		ประจำ (๓)	นานๆครั้ง (๒)	ไม่เคย (๑)
	๑.ความรู้ และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์			
๑	ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนางานใน หน้าที่	๑๑ (๗๘)	๓ (๒๒)	-
๒	ข้าพเจ้าค้นคว้าศึกษาหาความรู้ในเรื่องงานของตนอย่าง ละเอียดก่อนลงมือปฏิบัติงาน	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-
๓	ข้าพเจ้ารักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้ เกิดผลงานที่ดีต่อทุกฝ่าย	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-
	๒.ความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูกต้อง			
๑	ข้าพเจ้าจะกล่าวโทษผู้อื่นหากมีหลักฐานเพียงพอเท่านั้น	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
๒	ในการปฏิบัติหน้าที่ ข้าพเจ้ามักยินยอมผ่อนปรนให้ผู้มีอำนาจ หรือผู้มีบุญคุณเป็นกรณีพิเศษ	๓ (๒๒)	๗ (๕๐)	๔ (๒๘)

ตารางที่ ๔-๒ การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักการ ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อหลักการ ๑๐ ประการเรื่อง	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติฯ		
		ประจำ (๓)	นานๆครั้ง (๒)	ไม่เคย (๑)
๓	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานด้วยความอดทนมุ่งมั่น ไม่ว่าผลการปฏิบัติ หน้าที่จะเป็นเช่นไรข้าพเจ้ายอมรับได้ทั้งผิดและชอบ	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-
	๓.ความอ่อนน้อมตน เรียบง่าย และประหยัดถ่อม			
๑	ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตอย่างสมถะ และเหมาะสมกับรายได้	๑๑ (๗๘)	๓ (๒๒)	-
๒	ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบถึงแม้จะไม่ทันสมัย	-	๒ (๑๔)	๑๒ (๘๖)
๓	ข้าพเจ้ามักหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เมื่อมีโอกาส	๒ (๑๔)	๒ (๑๔)	๑๐ (๗๒)
	๔.มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก			
๑	ข้าพเจ้าเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สังคมมีความสุข	๑๐ (๗๒)	๔ (๒๘)	-
๒	ข้าพเจ้าโกหกปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อความอยู่รอดของตนเอง	๒ (๑๔)	๒ (๑๔)	๑๐ (๗๒)

ตารางที่ ๔-๒ การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อหลักธรรม ๑๐ ประการเรื่อง	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติฯ		
		ประจำ (๓)	นานๆครั้ง (๒)	ไม่เคย (๑)
๓	แม้จะมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ข้าพเจ้าก็ยังคงวางตัวเป็นกลาง	๑๐ (๗๒)	๔ (๒๘)	-
	๕.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดที่แตกต่าง			
๑	ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนโดยเท่าเทียมกัน	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
๒	ข้าพเจ้าคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ถึงแม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-
	๖. มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร			
๑	เมื่อเผชิญปัญหาจากการปฏิบัติงาน ข้าพเจ้าจะหาสาเหตุและรีบแก้ไขทันที	๑๔ (๑๐๐)	-	-
๒	แม้บางครั้งจะเหนื่อยล้า ข้าพเจ้าก็ยังมุ่งมั่นทำงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-

ตารางที่ ๔-๒ การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อหลักธรรม ๑๐ ประการเรื่อง	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติฯ		
		ประจำ (๓)	นานๆครั้ง (๒)	ไม่เคย (๑)
๓	ข้าพเจ้ารู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลัง โปร่งใสสม่ำเสมอ	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-
	๗.มีความสุจริตและความกตัญญู			
๑	แม้จะเป็นทรัพย์สินเพียงเล็กน้อยของทางราชการ ข้าพเจ้าก็ไม่ เคยนำไปใช้ส่วนตัว	๑๐ (๗๒)	๔ (๒๘)	-
๒	ข้าพเจ้าดูแลช่วยเหลือบิดามารดา/ผู้มีพระคุณ และครอบครัว อย่างเต็มที่สม่ำเสมอ	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
๓	ข้าพเจ้าปฏิเสธที่จะรับผลประโยชน์อันมิชอบกับบุคคลอื่น ๆ	๑๐ (๗๒)	๓ (๒๑)	๑ (๗)
	๘.พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง			
๑	ข้าพเจ้าตัดเพื่อนร่วมงานที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ กระทำผิดวินัยให้แก้ไขปรับปรุงตน	๑๑ (๗๙)	๓ (๒๑)	-
๒	ข้าพเจ้าให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและลูกน้องที่ ประสบปัญหาในการทำงาน	๑๓ (๙๓)	๑ (๗)	-

ตารางที่ ๔-๒ การรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักการ ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อหลักการ ๑๐ ประการเรื่อง	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม การนำไปปฏิบัติฯ		
		ประจำ (๓)	นานๆครั้ง (๒)	ไม่เคย (๑)
๓	ข้าพเจ้านับสนุนและแสดงความยินดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
	๙.รักประชาชน			
๑	ข้าพเจ้าให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันด้วยความเต็มใจโดยไม่มีเงื่อนไข	๑๔ (๑๐๐)	-	-
๒	ข้าพเจ้าตระหนักถึงความรัก ความสามัคคีของประชาชนในชาติ	๑๔ (๑๐๐)	-	-
๓	ข้าพเจ้าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักและให้เกียรติประชาชน	๑๔ (๑๐๐)	-	-
	๑๐.ทำงานเพื่อประชาชน เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน			
๑	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานอุทิศตนเพื่อความสงบสุขของประชาชนอย่างเต็มที่	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
๒	ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวให้กับประชาชนผู้ที่ขาดแคลนเมื่อมีโอกาส	๑๒ (๘๖)	๒ (๑๔)	-
๓	ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ	๖ (๔๓)	๘ (๕๗)	-

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามที่มีข้อความจำนวน ๑๐ ข้อใหญ่ ๓๐ ข้อย่อย ไปยังข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๐ คน ๓๐ ฉบับ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา รวม ๑๔ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๖๗

การได้รับรู้ต่อหลักการ ๑๐ ประการของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นการรับรู้จากหน่วยงาน และมีความเข้าใจในเนื้อหาและการนำไปปฏิบัติใช้เป็นอย่างดี

ตอนที่ ๒ การสังเคราะห์การสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างและปลูกฝังการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักการ ๑๐ ประการ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นข้าราชการในส่วนของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ จำนวน ๑๐ คน เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ข้อวิพากษ์ ในการปลูกฝังเสริมสร้างแนวทางการเป็นข้าราชการที่ดีโดยยึดหลักคุณธรรม ๑๐ ประการในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย ตัวแทนข้าราชการทหาร ตัวแทนข้าราชการตำรวจ และตัวแทนข้าราชการพลเรือน ซึ่งสรุปสาระสำคัญดังปรากฏในตารางที่ ๔-๓ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๓ ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักการ ๑๐ ประการ ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ข้อ	หัวข้อ หลักการ ๑๐ ประการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ											
		ความเหมาะสม			การนำไปใช้			ความถูกต้อง			การนำไปใช้		
		จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ
๑.	ด้านความรู้ และมีผลงาน เป็นที่ ประจักษ์	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐

ตารางที่ ๔-๓ ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อ หลักธรรม ๑๐ ประการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ											
		ความเหมาะสม			การนำไปใช้			ความถูกต้อง			การนำไปใช้		
		จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ
๒.	ด้านความ อดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูก ต้อง	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๓.	ด้านความอ่อน น้อมถ่อมตน เรียบง่าย และ ประหยัด	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๔.	ด้านการมุ่ง ประโยชน์ ส่วนรวมเป็น หลัก	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๕.	ด้านการฟัง ความคิดเห็น ของผู้อื่น เคารพ ความคิดที่ แตกต่าง	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐

ตารางที่ ๔-๓ ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อ หลักธรรม ๑๐ ประการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ											
		ความเหมาะสม			การนำไปใช้			ความถูกต้อง			การนำไปใช้		
		จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ
๖.	ด้านความ ตั้งใจจริงและ ขยันหมั่นเพียร	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๗.	ด้านความ สุจริตและ ความกตัญญู	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๘.	ด้านการ พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดี และคนเก่งงาน การพึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดี และคนเก่ง	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐
๙.	ด้านการรัก ประชาชน	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐	๕	๕.๐	๑๐๐

ตารางที่ ๔-๓ ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ (ต่อ)

ข้อ	หัวข้อ หลักธรรม ๑๐ ประการ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ											
		ความเหมาะสม			การนำไปใช้			ความถูกต้อง			การนำไปใช้		
		จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน	เฉลี่ย	ร้อยละ
๑๐.	ด้านการ ทำงาน เพื่อ ประชาชน เอื้อเพื่อ ซึ่งกันและ กันด้าน การ ทำงาน เพื่อ ประชาชน เอื้อเพื่อ ซึ่งกันและ กัน	๔	๕.๐	๑๐๐	๔	๕.๐	๑๐๐	๔	๕.๐	๑๐๐	๔	๕.๐	๑๐๐

เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒินั้น พบว่า มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงได้นำมารวบรวมและจัดทำเป็นข้อคำถามได้ ๑๐ ข้อ ข้อความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้เห็นชอบกับข้อคำถามทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำไปทดลองใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐ คน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา จำนวน ๙ คน ผู้อำนวยการ และผู้ชำนาญการอื่นๆ

จำนวน ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๑๐ คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา ๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๕๐ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๑๐๐ ดังนั้นแบบสอบถามดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เก็บข้อมูลข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่มีการรับรู้และเข้าใจว่าการปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการมีผลต่อหน้าที่การงานของข้าราชการมาก และเข้าใจว่าหน่วยงานต้องมีมาตรการลงโทษผู้ประพฤติผิดหลักคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการและถือเป็นความผิดทางวินัยได้ และระบุว่าหน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมหรือมาตรการส่งเสริมให้ข้าราชการนำหลักธรรม ๑๐ ประการนี้ไปปฏิบัติในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวด้วย

ส่วนใหญ่มีการรับรู้และเข้าใจว่าการปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการมีผลต่อหน้าที่การงานของข้าราชการ และเข้าใจว่าหน่วยงานต้องมีมาตรการลงโทษผู้ประพฤติผิดหลักคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการและถือเป็นความผิดทางวินัยได้ และระบุว่าหน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมหรือมาตรการส่งเสริมให้ข้าราชการนำหลักธรรม ๑๐ ประการนี้ไปปฏิบัติในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวด้วย

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ต่อหลักธรรม ๑๐ ประการของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยนี้ มีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการรับรู้และพฤติกรรมกรณานำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ อ้างอิงจากระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ต่อหลักธรรม ๑๐ ประการของข้าราชการ

สรุป ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ เป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามนโยบายระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ของหน่วยงานราชการที่ตนสังกัดอยู่ หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารราชการงานแผ่นดินโดยรวม คุณธรรม ๑๐ ประการ และจริยธรรมข้าราชการเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคน เพราะเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการการอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ซึ่งในส่วนของปัญหาการบริหารราชการอาจแบ่งเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากระบบราชการ และมาจากตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ปัญหาดังกล่าวนี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม หรือขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังเสริมสร้างให้ข้าราชการนำหลักธรรม ๑๐ ประการนี้ไป

ใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ
อบรมด้านคุณธรรมและด้านจริยธรรมมากขึ้น โดยสนับสนุนให้มีการรับรู้และนำไปใช้พัฒนาตน พัฒนา
งานตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานไว้
แก่ข้าราชการ รวมทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลัก
ทศพิธราชธรรม และนำไปพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ด้าน
คุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มมากขึ้น

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผล (Conclusion)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ” ผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัยการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติใช้ในการทำงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติและแสวงหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติขององค์กร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ เป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามนโยบายระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ของหน่วยงานราชการที่ตนสังกัดอยู่ หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารราชการงานแผ่นดินโดยรวม คุณธรรม ๑๐ ประการและจริยธรรมข้าราชการเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคน เพราะเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการ การอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ซึ่งในส่วนของปัญหาการบริหารราชการอาจแบ่งเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากระบบราชการ และมาจากตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ปัญหาดังกล่าวนี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม หรือขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปลูกฝังเสริมสร้างให้ข้าราชการนำหลักธรรม ๑๐ ประการนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมด้านคุณธรรมและด้านจริยธรรมมากขึ้น โดยสนับสนุนให้มีการรับรู้และนำไปใช้พัฒนาตน พัฒนางานตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานไว้แก่ข้าราชการ รวมทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักทศพิธราชธรรม และนำไปพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย (Discussion/ Conclusion)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการใช้หลักคุณธรรม ๑๐ ประการในการทำงานของกลุ่มข้าราชการนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ นำเสนอการใช้หลักธรรม ๑๐ ประการในการทำงานรวมถึงศึกษาเปรียบเทียบระดับการรับรู้และการนำไปปฏิบัติของข้าราชการ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๑๔ คน ครอบคลุมในข้าราชการทุกกลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการอยู่ในระดับมาก มีการถือนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าทุกคนจะมีระดับการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติเหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางตัวแปรที่อ่านค่าได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่าการทำงานของข้าราชการยังปฏิบัติตามหลักธรรมได้ไม่เต็มที่นัก ได้แก่

- มีการยินยอมผ่อนปรนให้ผู้มีอำนาจหรือผู้มีบุญคุณเป็นพิเศษ ซึ่งอยู่ในหลักธรรมข้อที่ ๒. ความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูกต้อง
- มีการหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เมื่อมีโอกาส ซึ่งอยู่ในหลักธรรมข้อที่ ๔. การมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
- มีการโกหกปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ซึ่งอยู่ในหลักธรรมข้อที่ ๔. การมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญในการจัดการอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และให้มีการกำกับติดตามดูแลกิจการงานของทางราชการที่ดีที่ยึดปฏิบัติตามหลักธรรม ๑๐ ประการ จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส และตระหนักถึงการปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้นำหลักธรรม ๑๐ ประการมาใช้ในองค์กรสืบไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ” ผู้วิจัย ในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยในการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติในองค์กรข้าราชการพบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ๓ อย่างด้วยกันตามลำดับดังนี้ คือ

- ๑) ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพราะเมื่อพิจารณาตามผลการวิจัย หน่วยงานรัฐหรือองค์กรต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรในการบริหารอันดับแรกก็คือ บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการประชาชน หมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูง
- ๒) ปัจจัยด้านผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชา ยิ่งมีความสำคัญเพราะเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดงบประมาณ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้นำหลักธรรม ๑๐ ประการไปปฏิบัติ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นำมาซึ่งความสำเร็จของงานในองค์กรต่อไป
- ๓) ปัจจัยการมอบหมายงาน ผู้บังคับบัญชาต้องมอบหมายภารกิจงานให้ชัดเจนและหมั่นคอยกำกับดูแลตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่าง

ใกล้ชิดต่อเนื่อง จึงควรมีคู่มือปฏิบัติงานการมอบหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการประเมินผลงาน ความประพฤติ พร้อมส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลากรไปศึกษาอบรมฟื้นฟูเพิ่มพูนความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และข้าราชการ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ที่ว่าด้วยการบริหารราชการบรรลุปเป้าหมายดังต่อไปนี้หรือไม่

๑. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
๒. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
๓. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
๔. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
๕. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
๖. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
๗. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามในทุกด้าน สมควรที่ข้าราชการจะดำเนินรอยตามพระยุคลบาทด้วยหลักปฏิบัติ ๑๐ ประการดังกล่าวข้างต้น และหากประชาชนทุกสาขาอาชีพ และคนไทยทุกคนได้ทบทวน ยึดถือ และน้อมนำไปปฏิบัติตามที่พระองค์ท่านได้ทรงปฏิบัติแล้วจะสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยดี สังคมจะสงบสุข และประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างแน่นอน

การเรียนรู้และปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในเรื่องต่างๆ ล้วนทรงคุณค่าเปี่ยมไปด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรม เป็นป่อเกิดแห่งปัญญาแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติงานราชการ สมควรอย่างยิ่งที่ข้าราชการทุกคนจะได้น้อมนำใส่เกล้าใส่กระหม่อมเป็นแนวทางด้วยจิตสำนึกที่จะทำงานตามรอยพระยุคลบาทเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

ดร.วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ค่านิยมของข้าราชการไทยในยุคปฏิรูประบบราชการไทย. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, ๒๕๔๗.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล. หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์หนังสือ, ๒๕๔๙.

ชาเรื่อง วุฒิจันทร์. คุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กรมพระศาสนา, ๒๕๒๔.

วิทย์ วิศุทเวทย์. จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๘.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

อภิรักษ์ เอี่ยมแก้ว, พลโท. “การพัฒนาความรู้กำลังพลเพื่อดำรงขีดความสามารถอำนาจกำลังรบ กองทัพอไทย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๔

ปราณี ศรีประเสริฐ, พัชรภากร เทวกุล, หม่อมหลวง, สุนทรี สุภาสงวน, ประยูร รัตนเสนีย์, วรารัตน์ อติแพทย์. “ปัจจัยความล้มเหลวของราชการไทย : แนวทางการพัฒนาระบบราชการในมิติของระบบโครงสร้างบุคลากรการเมือง และค่านิยมวัฒนธรรม”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๖.

ชนินทร์ โตเลี้ยง, พลตรี. “การรับรู้ต่อค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ของนักเรียนเตรียมทหาร”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘

กฎหมาย

“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๐, ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖, หน้า ๒-๓

“ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๖, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒, หน้า ๑-๑๔

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Barame Uparn. “ทฤษฎีการรับรู้ Perception Theory”. เข้าถึงได้จาก, <http://aecth.blogspot.com/2013/06/perception-theory.html>, ๒๕๕๖.

วสุนธรา (สธธ.). “หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”. เข้าถึงได้จาก, http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=2442, ๒๕๕๕.

ภาคผนวก

ผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม
๑๐ ประการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม ๑๐ ประการ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และการยอมรับนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ของข้าราชการ ๒) เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการเสริมสร้างค่านิยมการเป็นข้าราชการที่ดีโดยยึดหลักธรรม ๑๐ ประการ ๓) เพื่อนำไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ ในการหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานของข้าราชการให้ดีขึ้นต่อไป ในการวิจัยนี้ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอภาพรวมเท่านั้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ตอบคำถามให้ ครบถ้วนตามสภาพความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้นี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามที่ท่านตอบเรียบร้อยแล้วส่งคืนผู้วิจัยด้วยจักขอบพระคุณยิ่ง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการทำงานโดยการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นาวาอากาศเอก

(ครรชิต วานิชย์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามการรับรู้และลักษณะพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกส่วนที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามระดับการรับรู้และพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงานของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ข้อละ ๑ ช่อง โดยมีการให้ความหมายในแต่ละระดับการรับรู้และพฤติกรรมฯ ดังนี้

ระดับ ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ระดับ ๒ หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

ระดับ ๑ หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ข้อ	การรับรู้และพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม		
		๓	๒	๑
	๑.ความรู้ และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์			
๑	ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนางานในหน้าที่			
๒	ข้าพเจ้าค้นคว้าศึกษาหาความรู้ในเรื่องงานของตนอย่างละเอียดก่อนลงมือปฏิบัติงาน			
๓	ข้าพเจ้ารักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดผลงานที่ดีที่สุดทุกฝ่าย			
	๒.ความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูกต้อง			
๑	ข้าพเจ้าจะกล่าวโทษผู้อื่นหากมีหลักฐานเพียงพอเท่านั้น			
๒	ในการปฏิบัติหน้าที่ ข้าพเจ้ามักยินยอมผ่อนปรนให้ผู้มีอำนาจหรือผู้มีบุญคุณเป็นกรณีพิเศษ			
๓	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานด้วยความอดทนมุ่งมั่น ไม่ว่าผลการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นเช่นไร ข้าพเจ้ายอมรับได้ทั้งผิดและชอบ			
	๓.ความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด			
๑	ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตอย่างสมถะ และเหมาะสมกับรายได้			
๒	ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบถึงแม้จะไม่ทันสมัย			
๓	ข้าพเจ้ามักหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เมื่อมีโอกาส			
	๔.มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก			
๑	ข้าพเจ้าเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อให้สังคมมีความสุข			
๒	ข้าพเจ้าโกหก ปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อความอยู่รอดของตนเอง			
๓	แม้จะมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ข้าพเจ้าก็ยังคงวางตัวเป็นกลาง			
	๕.รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดที่แตกต่าง			
๑	ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนโดยเท่าเทียมกัน			

ข้อ	การรับรู้และพฤติกรรมการนำหลักธรรม ๑๐ ประการไปใช้ในการปฏิบัติงาน	ระดับการรับรู้และพฤติกรรม		
		๓	๒	๑
๓	ข้าพเจ้าคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ถึงแม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน			
	๖. มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร			
๑	เมื่อเผชิญปัญหาจากการปฏิบัติงาน ข้าพเจ้าจะหาสาเหตุและรีบแก้ไขทันที			
๒	แม้บางครั้งจะเหนื่อยล้า ข้าพเจ้าก็ยังมุ่งมั่นทำงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย			
๓	ข้าพเจ้ารู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลัง โปร่งใส สม่ำเสมอ			
	๗. มีความสุจริตและความกตัญญู			
๑	แม้จะเป็นทรัพย์สินเพียงเล็กน้อยของทางราชการ ข้าพเจ้าก็ไม่เคยนำไปใช้ส่วนตัว			
๒	ข้าพเจ้าดูแลช่วยเหลือบิดามารดา/ผู้มีพระคุณ และครอบครัวอย่างเต็มที่ สม่ำเสมอ			
๓	ข้าพเจ้าปฏิเสธที่จะรับผลประโยชน์อันมิชอบกับบุคคลอื่น ๆ			
	๘. พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง			
๑	ข้าพเจ้าตัดเพื่อนร่วมงานที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดวินัยให้แก้ไขปรับปรุงตน			
๒	ข้าพเจ้าให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและลูกน้องที่ประสบปัญหาในการงาน			
๓	ข้าพเจ้าสนับสนุนและแสดงความยินดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน			
	๙. รักประชาชน			
๑	ข้าพเจ้าให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีเงื่อนไข			
๒	ข้าพเจ้าตระหนักถึงความรัก ความสามัคคีของประชาชนในชาติ			
๓	ข้าพเจ้าปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักและให้เกียรติประชาชน			
	๑๐. ทำงานเพื่อประชาชน เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน			
๑	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานอุทิศตนเพื่อความสงบสุขของประชาชนอย่างเต็มที่			
๒	ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวให้กับประชาชนผู้ที่ขาดแคลนเมื่อมีโอกาส			
๓	ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ โปรดใส่เครื่องหมายถูกในช่องระดับความคิดเห็น

ผนวก ข
แบบในการตอบแบบสัมภาษณ์
รายชื่อข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสัมภาษณ์
และคำถาม
เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม
๑๐ ประการ

แบบสัมภาษณ์
ข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ
ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ข้าราชการทหาร ตำรวจ และ
ข้าราชการพลเรือนผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙ ในการ
รวบรวมข้อมูล ตัวแปรต่างๆ ในการทำวิจัย เรื่องแนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตาม
หลักธรรม ๑๐ ประการ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแต่ละบุคคลถือเป็นความลับ และยังคงนำมา
ประเมินและเสนอในภาพรวมต่อไป การได้รับข้อมูลที่เป็นอยู่จริงและถูกต้องย่อมนำไปสู่ประสิทธิภาพ
ของงานวิจัยและส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการใน
การบริหารงานและปฏิบัติงานของข้าราชการให้ดียิ่งขึ้นไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และ
ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและตอบคำถาม มา ณ โอกาสนี้

นาวาอากาศเอก

(ครรชิต วานิชย์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ผู้วิจัย

รายชื่อข้าราชการผู้ทรงคุณวุฒิในการตอบแบบสัมภาษณ์
เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการ
ในส่วนของข้าราชการที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง / การปฏิบัติงาน
๑	นาง กรรณกนก ช่างกลิ้งเหมาะ	ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒	นาง สุภัสษา สุทธิพล	รองอธิบดีกรมกิจการเด็กและ เยาวชน
๓	พลเรือตรี พงศพร กุวานนท์	หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือ
๔	นาย สมพงษ์ ปรีเปรม	ผู้ช่วยผู้ว่าการ การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค
๕	พลตรี สุทน เหมือนพิทักษ์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและ แผน กรมยุทธการทหาร
๖	พันเอก ปรีชา สาลีผล	รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนา ภาค ๔ หน่วยบัญชาการทหาร พัฒนา
๗	พลตรี สุชาติ วงษ์มาก	รองเจ้ากรมการเงินกลาโหม
๘	นาย ทองชัย ขวลิตพิเชษฐ	ผู้ตรวจราชการกระทรวง อุตสาหกรรม
๙	นายแพทย์ ดนัย ธีวันดา	รองอธิบดีกรมอนามัย
๑๐	นาย ประยุทธ์ เพชรคุณ	อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และรอง โฆษกสำนักงานอัยการสูงสุด

คำถาม

ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีตามหลักธรรม ๑๐ ประการมีอะไรบ้าง?

๑. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีด้านการเป็นผู้รู้จริง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีด้านความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีด้านความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีด้านการมุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

๑๐. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดีด้านการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... (ผู้ให้สัมภาษณ์)
(.....)

ประวัติผู้วิจัย

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ น.อ.ครรชิต วานิชย์

วัน - เดือน - ปีเกิด

๑ มิ.ย.๐๖

การศึกษา

วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ ๔๒

โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๔๐

โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๗๕

โรงเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ ๒๙

โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๒

โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ประวัติการทำงาน

นักบินประจำหมวดบิน ๒ ฝ่ายยุทธการ ฝูง.๖๐๓ กองบิน ๖ กองพลบินที่ ๑

นายทหารการฝึก ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๖๐๓ กองบิน ๖ กองพลบินที่ ๑

นายทหารนิรภัยการบิน ฝ่ายนิรภัย แผนกอำนาจการ กองบิน ๖ กองพลบินที่ ๑

หัวหน้าฝ่ายนิรภัย แผนกอำนาจการ กองบิน ๖ กองพลบินที่ ๑

นายทหารมาตรฐานการบิน แผนกอำนาจการ กองบิน ๖ กองพลบินที่ ๑

นายทหารตรวจสอบมาตรฐานการบินนักบินลำเลียง กองตรวจสอบมาตรฐานการบิน

กองบัญชาการยุทธทางอากาศ

รองหัวหน้ากองวิชาต้นหน กองวิทยาการ กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ

หัวหน้ากองสอบสวน กองนิรภัยการบิน กรมจเรทหารอากาศ

หัวหน้ากองป้องกันอุบัติเหตุ กองนิรภัยการบิน กรมจเรทหารอากาศ

รองผู้อำนวยการกองพิธีการ สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ

ผู้อำนวยการกองพิธีการ สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ

นายทหารฝ่ายเสนาธิการการ สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ

รองเลขานุการกองทัพอากาศ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี ตามหลักธรรม 10 ประการ
ผู้วิจัย นาวาอากาศเอกครรชิต วานิชย์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59
ตำแหน่ง รองเลขาธิการกองทัพอากาศ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินนั้น เป้าหมายสูงสุดคือ “ประโยชน์สุขของประชาชน” ข้าราชการได้รับมอบหมายภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการปฏิบัติงานจากความเชื่อถือนับถือของประชาชน จากพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานแก่ข้าราชการสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจอันยิ่งใหญ่ของข้าราชการ อาชีพ “ข้าราชการ” นับเป็นอาชีพที่มีเกียรติประชาชน คาดหวังในการให้บริการและประสิทธิผลในงานของข้าราชการไว้สูง อันเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “ข้าราชการ” นับเป็นผู้ได้ทำงานให้บริการและรับใช้ประชาชน

สภาพปัญหาหลักในการพัฒนาระบบบริหารหน่วยงาน องค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่ที่ยั่งยืนไม่ใช่ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถของข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ หากแต่มีสาเหตุหลักมาจากความพร้อมด้านศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ รวมทั้งการไม่ยอมรับและปรับแก้ไขข้อบกพร่องของข้าราชการด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งหากเป็นปัญหาด้านความรู้ความสามารถนั้นมีน้อยและสามารถปรับแก้ได้ไม่ยากนัก แต่ในสังคมไทยปัจจุบันข้าราชการบางส่วนมีปัญหาด้านทัศนคติ ศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมเพิ่มขึ้นมาก ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความมิชอบและขาดความเที่ยงธรรม ดังนั้นจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาข้าราชการให้มีจิตสำนึก ทัศนคติ และพฤติกรรมในการทำงานที่ยึดมั่นในประโยชน์ของประชาชน และความถูกต้องเป็นธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จทันการเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของประชาชน

การทำงานราชการ เป็นการกระทำเพื่อประเทศชาติและประชาชน เป็นงานที่มีผลกระทบทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อสังคมมากกว่าจะมีผลต่อตนเองและพวกพ้อง งานราชการจึงแตกต่างจากงานเอกชนและงานบริษัท เป็นการลงทุนลงแรงที่ไม่มีผลกำไรโดยตรงแก่ผู้ทำและหน่วยงาน แต่จะมีผลดีต่อส่วนรวมและส่วนใหญ่มักจะเป็นผลระยะยาว ซึ่งเมื่อส่วนรวมและสังคมได้ผลลัพธ์ที่ดีย่อมส่งผลให้ข้าราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเกิดประโยชน์สุขไปด้วย ตรงกับปรัชญาดำรงชีวิตของมวมลมนุษย์ว่า “ถ้าคนอื่นไม่มีความสุข เราจะสุขได้อย่างไร”

ดังนั้น อาชีพ “ข้าราชการ” ในทุกชาติทุกสังคมจึงถูกคาดหวังจากประชาชนในชาติว่าจะประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์รับผิดชอบ เสียสละ ยึดความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงในการทำงาน ซึ่งหมายถึงเป็นคนดีและคนเก่งไปพร้อมกัน

ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 เป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามนโยบายระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ของหน่วยงานราชการที่ตนสังกัดอยู่ หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารราชการงานแผ่นดินโดยรวม คุณธรรม 10 ประการและจริยธรรมข้าราชการเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคน เพราะเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการ การอำนวยความสะดวก บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ซึ่งในส่วนของปัญหาการบริหารราชการอาจแบ่งเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากระบบราชการ และมาจากตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ปัญหาดังกล่าวนี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้น หากผู้ปฏิบัติหน้าที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม หรือขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังเสริมสร้างให้ข้าราชการนำหลักธรรม 10 ประการนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง โดยหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอบรมด้านคุณธรรมและด้านจริยธรรมมากขึ้น โดยสนับสนุนให้มีการรับรู้และนำไปใช้พัฒนาตน พัฒนางานตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้พระราชทานไว้แก่ข้าราชการ รวมทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักทศพิธราชธรรม และนำไปพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการเพิ่มมากขึ้น

นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม คือ ธรรมะ 10 ประการ สำหรับพระมหากษัตริย์เสมอมา พระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ทรงปฏิบัติและพระราชจริยวัตรมากมายที่ทรงประกอบนั้น ยังประโยชน์มหาศาลและเป็นที่ตระหนักในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นว่าทรงอุทิศพระองค์เพื่อประเทศชาติและพสกนิกร

การเป็นข้าราชการที่ดี และคนดีนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ประมวลไว้ในหนังสือ “หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท 10 ประการ” ดังต่อไปนี้

- ข้อที่ 1 ทำงานอย่างผู้รู้จริง และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์
- ข้อที่ 2 มีความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง
- ข้อที่ 3 ความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่าย และประหยัด
- ข้อที่ 4 มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก

ข้อที่ 5 รับผิดชอบต่อผู้อื่น และเคารพความคิดที่แตกต่าง

ข้อที่ 6 มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร

ข้อที่ 7 มีความสุจริต และความกตัญญู

ข้อที่ 8 พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง

ข้อที่ 9 รักประชาชน

ข้อที่ 10 การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

การเรียนรู้ตามพระบรมราโชวาทและตามรอยพระยุคลบาทโดยยึดถือในหลักธรรม 10 ประการ เพื่อที่จะน้อมนำมาใช้จัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี นำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมข้าราชการ ให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและในชีวิตส่วนตัวได้อย่างเที่ยงธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และนำหลักธรรม 10 ประการไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรม ไปปฏิบัติ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติและแสวงหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติขององค์กร

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และยอมรับนำหลักธรรม 10 ประการไปใช้ของข้าราชการถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังข้าราชการให้ได้เรียนรู้ศึกษาพระจริยวัตรของพระองค์ท่าน และนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตน ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและชีวิตประจำวัน ตามแบบอย่างที่พระองค์ท่านได้สั่งสอนไว้ และเป็นกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ดีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาการรับรู้และนำไปใช้ต่อคุณธรรม 10 ประการของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เลือกใช้วิธีวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร ควบคู่กับการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ การทำเอกสารวิจัยฉบับนี้จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย คือ ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล

2. ค้นคว้าเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ จากเอกสารวิจัย หนังสือ เว็บไซต์
3. ออกแบบการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อเป็นตัวชี้วัดถึงการนำหลักธรรม 10 ประการไปใช้ในชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด

ผลการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการรับรู้และนำหลักคุณธรรม 10 ประการไปใช้ ของข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน
2. เป็นข้อมูลและแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างการเป็นข้าราชการที่ดี
3. นำไปวางแผนและกำหนดนโยบายต่างๆ หรือประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางพัฒนาข้าราชการให้ดีขึ้น โดยครอบคลุมทั้งผลในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งผลทางตรงและทางอ้อม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการใช้หลักคุณธรรม 10 ประการในการทำงานของกลุ่มข้าราชการนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 และได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการรับรู้และการนำไปปฏิบัติของข้าราชการ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการสอบถามครอบคลุมในข้าราชการทุกกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามหลักธรรม 10 ประการอยู่ในระดับมาก มีการเลื่อนนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และเมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าทุกคนจะมีระดับการนำหลักธรรม 10 ประการไปปฏิบัติเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางตัวแปรที่ข้าราชการนำไปปฏิบัติ เช่น การยินยอมผ่อนปรนให้ผู้มีอำนาจหรือผู้มีบุญคุณเป็นพิเศษ การหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เมื่อมีโอกาส การโกหกปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อความอยู่รอดของตนเอง จึงควรให้ความสำคัญในการจัดการอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และให้มีการกำกับติดตามดูแลกิจการงานของทางราชการที่ดีที่ยึดปฏิบัติตามหลักธรรม 10 ประการ จะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส และตระหนักถึงการปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้นำหลักธรรม 10 ประการมาใช้ในองค์กรอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยในการนำหลักธรรม 10 ประการไปปฏิบัติในองค์กรข้าราชการพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ 3 อย่างตามลำดับดังนี้ คือ 1) ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 3) ปัจจัยการมอบหมายงาน เพราะเมื่อพิจารณาตามผลการวิจัย หน่วยงานหรือองค์กรต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลทั้งด้านความรู้

ความสามารถมีทักษะ และสมรรถนะสูงในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการประชาชน ส่วนผู้บังคับบัญชาก็ยิ่งมีความสำคัญเพราะเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดงบประมาณ ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการ จึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้การนำหลักธรรม 10 ประการไปปฏิบัติ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นำมาซึ่งความสำเร็จของงานในหน่วยงาน ต้องมอบหมายงานให้ชัดเจนและกำกับดูแลตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และควรมีคู่มือปฏิบัติงานการมอบหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาข้าราชการในการรับรู้และยอมรับนำหลักธรรม 10 ประการไปใช้ในการทำงาน

ผู้บังคับบัญชาควรนำหลักธรรม 10 ประการไปประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการการศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ หรือกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์ในการสรรหาหรือคัดเลือกกำลังพล/บุคลากร

ผู้บังคับบัญชาควรนำหลักธรรม 10 ประการไปพัฒนาและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการทุกสังกัดหน่วยงาน ควรนำไปเป็นแนวทางการพัฒนา จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของส่วนหนึ่งของการอบรม